

2330 Sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun Kapsamında İdarenin Sorumluluğu ve Tazminat Yükümlülüğü

Deniz KAYA

Avukat

Konya, Türkiye

av.kayadeniz@gmail.com@gmail.com (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

Makale Bilgileri

ÖZET

Makale Geçmişi

Geliş: 18.09.2023

Kabul: 03.12.2023

Yayın: 23.12.2023

Anahtar

Kelimeler:

Mesleki Risk, Nakdi Tazminat, Görev Malullüğü Aylığı, Dul ve Yetim Aylığı, Eğitim ve Sağlık Yardımı.

Bu çalışmamızda, idarenin kusurlu ve kusursuz sorumluluğu ile kusursuz sorumluluk ilkeleri üzerinde kısaca durulduktan sonra idarenin mesleki risk kapsamında kusursuz sorumluluğuna ilişkin olarak çalışanların görevlerinden kaynaklı uğradıkları zararların tazimini açısından özel yasal düzenlemelerden birisi olan 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun'un amacı, kapsamı ve işbu kanun uyarınca idarenin sorumluluğu ve tazminat yükümlülüğü açıklanmıştır. Ayrıca bu kapsamda idarenin yükümlülükleri açısından nakdi tazminat ödenmesi, aylık bağlanması ve eğitim ile sağlık yardımlarından yararlanılabilmesi için gereken şartlar belirtilmiş, başvuru mercileri gösterilmek ve uygulamadan örnekler verilmek suretiyle konunun izahatı yapılmıştır. Bununla birlikte idare tarafından re'sen ilgili haklardan, hak sahiplerinin yararlandırılmaması halinde idareye ilgili kişiler tarafından yapılması gereken başvuru ile başvurunun ilgili idare tarafından kısmen veya tamamen reddi halinde başvurulabilecek yargısal süreç hakkında bilgi verilmiştir. Yine her ne kadar idare tarafından nakdi tazminat ödemesi yapılsa da çoğunlukla ilgili ödemenin gerçek zararı karşılamaktan uzak olması nedeniyle, ilgililerin ayrıca idare aleyhine maddi ve manevi tazminat hakkı ile müracaatta bulunabilmesine dair izahata yer verilmiştir.

The Administration's Responsibility and Obligation to Compensate Under Law No. 2330 Regarding Cash Compensation and Monthly Allowance

Article Info

ABSTRACT

Article History

Received: 18.09.2023

Accepted: 03.12.2023

Published: 23.12.2023

Keywords:

Professional Risk, Cash Compensation, Occupational Disability Pension, Widow and Orphan Pension, Education and Health Assistance.

In this study, after briefly discussing the liability and compensation obligations of the administration under the Law on Cash Compensation and Monthly Allowance No. 2330, which is one of the special legal regulations regarding the compensation of damages suffered by employees due to their duties within the scope of professional risk, the purpose, scope, and the administration's liability and compensation obligations under this law are explained. In addition, the conditions required for the payment of cash compensation, the granting of monthly allowances, and the benefits of education and health assistance within the scope of the administration's obligations are specified, application authorities are indicated, and examples from practice are given to explain the subject. However, in case the administration does not provide the relevant rights to the beneficiaries ex officio, information is provided about the application that should be made by the relevant individuals to the administration and the judicial process that can be initiated in case the application is partially or completely rejected by the administration. Furthermore, although cash compensation is provided by the administration, it is explained that the payment may not fully compensate for the actual damage suffered, and therefore, an explanation is given regarding the right to claim material and moral compensation against the administration separately.

Atıf/Citation: Kaya, D. (2023). "2330 Sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun Kapsamında İdarenin Sorumluluğu ve Tazminat Yükümlülüğü", *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6(2), s. 797-825.

"This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)"

Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. // This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

GİRİŞ

Hukuk devletinin bir gereği olarak idarenin yapmış olduğu eylemlerinden kaynaklı sorumluluğu, Anayasa ve uluslararası sözleşmeler başta olmak üzere genel bir takım yasal düzenlemeler ile belirlenmiş ise de idarenin kusursuz sorumluluğu kapsamında mesleki risk sorumluluğu bir kısım görevlerin ifası için ayrıca 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ile özel olarak düzenlenmiştir.

Bu çalışmamızda da genel olarak idarenin sorumluluğu üzerinde durulduktan sonra idarenin mesleki risk sorumluluğu uyarınca, 2330 sayılı Kanun kapsamında tazminat ile diğer sosyal yardımlara ilişkin yükümlülüğü üzerinde durulacaktır.

Ayrıca idarenin 2330 sayılı Kanun kapsamında sorumluluk sınırları ile başvurulacak merciler ve yasal yollar ifade edilecektir.

I. GENEL OLARAK İDARENİN SORUMLULUĞU

A. İdarenin Sorumluluğunun Hukuki Dayanak ve Temeli

İdarenin sorumluluğu, 1982 Anayasa'sında açıkça düzenleme altına alınmış olup 125. maddesinin son fıkrasında idarenin, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu belirtilmiştir¹. Bu sorumluluk yine Anayasa'nın 2. maddesinde cumhuriyetin niteliklerinden birisi olarak ifade edilen hukuk devleti ilkesine dayanmakta olup bu çerçevede hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, eylem ve işlemlerini objektif esaslara bağlayarak yargı denetimine açan ve adil yargılanma hakkını sağlayan devleti ifade etmektedir².

Bu bağlamda, devletin olmazsa olmazı idarenin³, hukuk devletinin bir gereği olarak kamusal faaliyetleri sonucunda, bireylerin zararına bozulan ekonomik dengenin yeniden kurulması, idari etkinliklerden dolayı bireylerin uğradığı zararın tazminini sağlaması gerekmektedir. Bu anlamda da idarenin sorumluluğu sadece mali sorumluluktur. Bir başka anlatımla, idare verdiği zararı sadece karşılığında para ödemek suretiyle giderebilir⁴. Bu zarar, kamusal faaliyetler nedeniyle bireylerin malvarlığında ortaya çıkan eksilmeler şeklinde olabileceği gibi çoğalma olanağından yoksunluk şeklinde de ortaya çıkabilmektedir⁵.

¹ Deniz, Buket. "İdarenin Sorumluluğunu Doğuran Hizmet Kusuru ve Hizmet Kusuru-Kişisel Kusur Ayrımı", *TBB Dergisi*, 153. Sayı, 2021, s. 192.

²AYM'nin 17.01.2023 K. T. ve 2020/34781 Başvuru Numaralı, <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=amkb2020-34781.htm&kw=eylem+ve+i%C5%9Flemleri+hukuka+uygun+olan,+her+alanda+adaletli+bir+hukuk+d%C3%BCzeni+kurup+bunu+geli%C5%9Ftirerek+&cr=aym#fm>, e. t. 24.03.2023.

³ Gözler, Kemal. *İdare Hukuku*, Güncellenmiş 3. Baskı, 2. Cilt, Ekin Yayınevi, Bursa, 2019, s. 1041.

⁴ Atay, Ender Ethem. *İdare Hukuku*, 6. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2018, s. 704.

⁵Danıştay VDDGK, 16.11.2022 K. T., 2021/1452 E. ve 2022/1388 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=vddgk-2021.-1452.htm&kw=idarenin+sorumlulu%C4%9Fu`&cr=danistay#fm>, e. t. 24.03.2023.

Bu çerçevede idarenin faaliyetinin bağlı olduğu hukuki rejime göre idarenin sorumluluğu, özel hukuk sorumluluğu ve kamu hukuku sorumluluğu olarak ikiye ayrılmaktadır⁶. İdarenin özel hukuk sorumluluğu, egemenlik kudretinden sıyrılmak suretiyle özel hukuk kişisi olarak, özel hukuk iş ve işlemlerinden kaynaklı ve özel hukuk ilkeleri uyarınca doğan sorumluluğudur⁷. İdarenin kamu hukuku sorumluluğu veya bir başka ifade ile idari sorumluluğu ise her ne kadar ilk başlarda sadece kusura dayalı bir sorumluluk olarak değerlendirilse de zaman içerisinde, idarenin kusuru olmasa dahi yine de sorumlu olması gerektiği anlayışı hâkim olması⁸ ile birlikte kusurlu ve kusursuz sorumluluk esaslarına dayanmaktadır⁹.

B. İdarenin Kusurlu Sorumluluğu: Hizmet Kusuru

İdarenin kusurlu sorumluluğu, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde, bu hizmetin kuruluşunda, işleyişinde, işleyiş içerisinde gerekli emir ve talimatın eksik verilmesinde veya hiç verilmemesinde, örgütlenmesinde, düzenlenişinde, personel seçiminde, denetim ve gözetim görevinin yapılmamasında, kamu hizmetine tahsis edilen araçların elverişsiz, yetersiz ve kötü olmasında, alınması gerekli önlemlerin zamanında alınmamasında gibi gerçekleşen bir takım eksiklik, yanlışlık, düzensiz idari tutum ve davranışları nedeniyle kişilere vermiş olduğu zararların giderilmesine dair sorumluluğudur¹⁰.

Dolayısıyla kısaca idarenin kusurlu sorumluluğundan veya hizmet kusurundan bahsedilebilmesi için idarenin üzerine düşeni yapmaması veya yapmakla birlikte tesis ettiği işlemin zarara sebebiyet vermesi olarak ifade edebiliriz.

C. İdarenin Kusursuz Sorumluluğu

1. Genel Olarak İlke ve Esasları

İdarenin kusursuz sorumluluğu, idarenin hukuka aykırı olmamasına rağmen, eylem ve işlemlerinden kaynaklı oluşan zararın giderilmesidir. Ancak kusursuz sorumluluğun, idarenin kusur sorumluluğuna nazaran birtakım özellikleri ve kusur sorumluluğundan farkları bulunmaktadır¹¹. Bu çerçevede idarenin kusursuz sorumluluğu, kusurlu sorumluluğuna nazaran istisnai niteliktedir. Kamu düzenine ilişkin olan kusursuz sorumluluk ilkesi alelade, bir başka ifadeyle ufak tefek zararların değil, anormal ve olağanüstü zararların giderilmesi, toplumsal yaşam içerisinde herkesin her zaman yaşayabileceği bir olaydan dolayı değil, özel risklerin veya özel zararların tazmini için başvurulmuş bir sorumluluk türüdür¹². Kusursuz sorumluluk açısından, idarenin kusurunun bulunup bulunmadığının ispatına ihtiyaç olmadığı gibi idarenin hukuka uygun

⁶ Çapar, Asuman. *5233 Sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun'a Göre İdarenin Tazminat Sorumluluğu*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 21; Gözler, s. 1082.

⁷ Çapar, s. 21-22.

⁸ Onar, Sami Siddik. *İdare Hukukunun Umumi Esasları*, 3. Bası, 3. Cilt, Hak Kitabevi, İstanbul, 1966, s. 1710.

⁹ Işıklar, Celal. “Danıştay Kararlarında İdarenin Kusursuz Sorumluluğunu Kaldıran ve Azaltan Hâller”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, Sayı 1, Ankara, 2019, s. 118; Oflaz, Gamze. “İdarenin Kusursuz Sorumluluğu Kapsamında Mesleki Risk İlkesi”, *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, Ankara, 2021, s. 19.

¹⁰ Gözler, s. 1042; Oflaz, s. 21-22.

¹¹ Gözler, s. 1188-1192.

¹² Onar, s. 1711; Oflaz, s. 39-40.

davranışta bulunması da bu sorumluluğu kaldırmamaktadır¹³. Zarar ile idarenin davranışı arasındaki illiyet bağının tespiti, idarenin kusursuz sorumluluğu açısından yeterlidir. Üçüncü kişinin kusuru¹⁴ veya beklenmeyen hallerde,¹⁵ idarenin kusursuz sorumluluğunu kaldırmamaktadır. Ancak mücbir sebep idarenin hem kusurlu hem de kusursuz sorumluluğunu ortadan kaldıracaktır¹⁶.

Kusursuz sorumluluk ilk defa Fransız Danıştay'ı tarafından verilen 21/06/1895 tarihindeki “comes” kararında değerlendirme konusu yapılmıştır¹⁷. İlgili karar, idareye ait bir tersanede demir döven işçinin çalışması esnasında kopan bir demir parçası nedeniyle sakatlanması sonucu idare aleyhine yapmış olduğu tazminat başvurusuna ilişkindir. Mahkeme tarafından yapılan yargılama sonucunda ilgili olayda her ne kadar idareye atfı kabil bir kusur izafe edilmemiş ise de devletin kamu görevlilerini risklere karşı koruma yükümlülüğü altında olduğunu belirterek zararın tazminini öngörmüştür. Dolayısıyla da mahkemece idarenin kusursuz olarak sorumlu olduğu kabul edilerek mesleki risk ilkesi uyarınca kamu görevlisinin zararının giderilmesi gerektiği belirtilmiştir¹⁸.

Bu çerçevede, idarenin kusursuz sorumluluğu, öğretide görüş birliği olmamakla beraber iki temel ilkeye dayanmaktadır¹⁹. Bunlar risk ilkesi veya tehlike ilkesi ile fedakarlığın denkleştirilmesi bir başka ifade ile kamu külfetleri karşısında eşitlik ilkesidir²⁰. Bu husus Danıştay kararlarında da “Kusursuz sorumluluk yargı içtihatları ve öğretide genel kabul gördüğü üzere hasar veya risk yahut muhatara ilkesi ile kamu külfetleri karşısında eşitlik ilkesine dayanmaktadır” şeklinde ifade edilmektedir²¹.

Risk sorumluluğu, “idarenin hiçbir kusuru olmasa dahi, yürüttüğü tehlikeli faaliyetler ve kullandığı tehlikeli araçlar nedeniyle ortaya çıkan zararı tazmin etmesi” dir²². Risk sorumluluğuna yol açan haller ise tehlikeli şeyler²³, tehlikeli yöntemler, tehlikeli durumlar, mesleki riskler, idarenin arızı işbirlikçilerinin bir başka ifade ile idarenin hizmetlerine geçici olarak katılanların uğradığı zararlar, bayındırlık eser ve işlerinden üçüncü kişilerin uğradığı zararlar²⁴, toplantı ve

¹³ Çapar, s. 62.

¹⁴ Işıklar, s. 147; Avcı, Adem. *Yargı Kararları Işığında Terör Eylemlerinden Dolayı İdarenin Sorumluluğu*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013, s. 66-67.

¹⁵ Işıklar, s. 139; Avcı, s. 66-67.

¹⁶ Işıklar, s. 135.

¹⁷ Gözler, s. 1190.

¹⁸ Eroğlu Durkal, Müzeyyen. “İdarenin Sorumluluğunun Ortaya Çıkışı ve Temeli”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 18. Cilt, Ankara, 2019, s. 159.

¹⁹ Deniz, s. 193.

²⁰ Çağlayan, Ramazan. “Risk İlkesi Gereğince İdarenin Kusursuz Sorumluluğu Bağlamında Sosyal Risk İlkesi”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Sorumluluk ve Tazminat Hukuku Sempozyumu*, Ankara, 2009, s. 452; Gözler, s. 1042.

²¹ Danıştay 13. D., 01.12.2022 K. T., 2020/786 E. ve 2022/4538 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=13d-2020-786.htm&kw='kamu+k%C3%BClfetleri'+kusursuz+sorumluluk`&cr=danistay#fm>, e. t. 08.05.2023. Benzer kararlar için bkz. Danıştay 8. D., 07.04.2021 K. T., 2016/14726 E., 2021/2106 K., Danıştay 13. D., 02.03.2021 K. T., 2021/383 E., 2021/735 K.

²² Gözler, s. 1192.

²³ Patlayıcı maddeler, ateşli silahlar, tehlikeli bayındırlık eserleri vb.

²⁴ Bayındırlık eserlerinin kullanıcısının zarara uğraması halinde, idarenin sorumluluğu kusur sorumluluğudur. Ancak üçüncü kişinin zarara uğraması halinde kusursuz sorumluluk durumu söz konusu olacaktır. Örneğin; yolda yürüten

gösteri yürüyüşlerinden dolayı üçüncü kişilerin uğradığı zararlar²⁵ ve terör olayları nedeniyle üçüncü kişilerin uğradığı zararlar olarak ifade edilebilir²⁶.

Kamu külfetleri karşısında eşitlik ilkesi ise tüm toplumun yararlanmış olduğu kamu yararına ilişkin idarenin eylem ve işlemleri nedeniyle, oluşan zararın yine tüm topluma paylaştırılmasıdır. Bir başka ifadeyle nimetleri tüm toplum tarafından paylaşılan hukuka uygun eylem ve işlemlerin, külfetlerinin sadece belli kişi veya kişilerin üstünde kalması durumunda, bu kişi veya kişilerin uğradığı zararın, idarenin kusuru olmasa bile tazmin edilerek tüm topluma yayılmasıdır²⁷. Risk sorumluluğundan farklı olarak burada, kazalardan kaynaklanmayan, diğer bir deyişle arızı nitelikte olmayan, önceden öngörülebilir zararların tazmini söz konusudur. İdari faaliyetin doğal sonucu olan bu zarar, etki alanı bakımından sınırlı, özel ve olağan dışı nitelik arz etmektedir²⁸. Yine kusurlu sorumluluk ile risk ilkesi gereğince kusursuz sorumluluğu tamamlayıcı bir sorumluluk ilkesi olup kusurlu ve risk ilkesi uyarınca idarenin kusursuz sorumluluğuna gidilememesi halinde bu ilke uyarınca kişilerin zararları giderilmelidir²⁹.

Yukarıda belirtilen ilkeler uyarınca idarenin, bir eylem veya işlemde dolayı tazminatla yükümlü kılınabilmesi için o olayda kusurlu sorumluluğunun ya da ikincil nitelikte olan kusursuz sorumluluğunun bulunması gerekmektedir. Bu çerçevede, idarenin kamu hizmetlerinin görülmesi sırasında, bir görevle ilgili olarak veya yüklendiği hizmetin bünyesinde meydana gelecek olan riskli durumlar ile tehlikeli sonuçlardan dolayı, genel külfetler dışında kişilere verilen özel ve olağan dışı zararların, eylemle zararlı sonuç arasında nedensellik bağının bulunması koşuluyla ve objektif sorumluluk esaslarına göre idarenin kusuru dahi aranmadan tazmin edilmesi gerektiği yargı kararları ile kabul edilmiştir. Kusursuz sorumluluk hukukunda yer alan bu durum hukukun genel ilkeleri ile hakkaniyet ve nesafet kurallarının da bir gereğidir. Aksi halde kamu hizmetinin yürütülmesi sırasında zarara uğrayan kişilerin, uğradıkları zarar kendi üzerlerinde kalmış olur ki buna hakkaniyet kuralları izin vermez³⁰. Bu husus Danıştay tarafından verilen kararlarda da istikrarla belirtilmiştir³¹. Bununla birlikte Danıştay vermiş olduğu kararlarda, kusursuz

veya otomobili ile seyahat eden kişi yolu kullanandır. Ancak yolun kenarında arazisi bulunan kişi üçüncü kişi durumdadır. Gözler, s. 1233-1234.

²⁵ Bu tarz sosyal olaylardan kaynaklanan zararlar, idarenin eyleminden değil, olayları yapan kişilerin eyleminden kaynaklanmaktadır. Ancak devletin başta gelen görevlerinden birisi can ve mal güvenliğinin sağlanması olup yaşanan olaylar nedeniyle zarara uğrayan üçüncü kişilerin zararlarının, idarenin kusursuz olarak sorumluluğu ilkesi gereğince giderilmesi gerekecektir. Gözler, s. 1237-1238.

²⁶ Çağlayan, s. 458-469; Gözler, s. 1192.

²⁷ Gözler, s. 1261-1262.

²⁸ Danıştay 10. D., 27.09.2022 K. T., 2019/9438 E. ve 2022/4135 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=10d-2019-9438.htm&kw=`kamu+k%C3%BClfetleri`+&cr=danistay#fm>, e. t. 08.05.2023.

²⁹ Gözler, s. 1263.

³⁰ Erzurum BİM 2. İDD., 08.12.2022 K. T., 2022/1455 E. ve 2022/5210 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=is-erzurumbim-2d-2022-1455.htm&kw=`2022/1455`&cr=istinaf#fm>, e. t. 08.05.2023.

³¹ “Kusursuz sorumluluk, kamu hizmetinin görülmesi sırasında kişilerin uğradıkları özel ve olağan dışı zararların idarece tazmini esasına dayanmakta olup; kusur sorumluluğuna oranla ikincil derecede bir sorumluluk türüdür. Başka bir anlatımla idare, yürüttüğü hizmetin doğrudan sonucu olan, idari faaliyet ile nedensellik bağı kurulabilen, özel ve olağan dışı zararları kusursuz sorumluluk ilkesi gereği tazminle yükümlüdür. Bu bağlamda, kamu görevlilerinin görevini yaparken, görevi nedeniyle uğramış olduğu zararların da kusursuz sorumluluk ilkesi uyarınca tazmini gerekmektedir.” Danıştay 10. D., 24.10.2022 K. T., 2018/1314 E. ve 2022/4648 K.,

sorumluluğu ifade ederken, “hakkaniyet ve nesafet”³² “kamu külfetleri karşısında dengenin bir denkleştirme ile kurulması”³³, “risk”³⁴ gibi farklı kavram ve ilkeleri kullanmaktadır³⁵.

2. İdarenin Kamu Görevlilerinin Fiillerinden Dolayı Kusursuz Sorumluluğu: Mesleki Risk İlkesi

İdarenin kusuru olmaksızın dahi belirli şartlar ve ilkeler çerçevesinde oluşan zararları kusursuz sorumluluk uyarınca gidermesi gerektiği yukarıda ifade edilmiştir. İdarenin kamu hizmetini yerine getirirken ihtiyaç duyduğu çalışanların, bu hizmetin görülmesi sırasında veya görülmesinden dolayı uğradığı zararların da yine kusursuz sorumluluk ilkesi gereğince giderilmesi gerekmektedir³⁶. İdarenin bu sorumluluğu ise kusursuz sorumluluğun dayanmış olduğu mesleki risk ilkesi ile ifade edilmektedir³⁷. Bu çerçevede meslekî risk, risk ilkesinin meslek kazaları alanındaki özel bir uygulanması biçimidir³⁸.

Bununla birlikte mesleki risk ilkesinin dayanağı ve dolayısıyla idarenin sorumluluğu öğretide, risk ilkesi ile açıklandığı gibi kamu külfetleri karşısında eşitlik veya fedakarlığın denkleştirilmesi ilkesi ile de açıklanmaktadır. Risk ilkesi ile yapılan izahatlar, idarenin riskli faaliyetlerinin bulunduğu ve bu faaliyetler açısından ortaya çıkan zararın giderilmesi gerektiği şeklinde belirtilmekte, kamu külfetleri karşısında eşitlik ilkesi ile yapılan izahatta ise kamu personeli tarafından yerine getirilen kamu hizmetinden tüm toplumun faydalanmakta olduğu ancak yapmış olduğu işten kaynaklı oluşan zarara ise sadece kendisinin katlanmasının külfet nimet dengesini bozduğu ve bu nedenle de oluşan zararın tüm topluma pay edilmesi gerektiği şeklinde ifade edilmektedir³⁹. Bu husus Danıştay kararlarında da “Kamu hizmetlerinin görülmesi

<https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=10d-2018-1314.htm&kw=`kusursuz+sorumluluk`+`2330`&cr=danistay#fm>, e. t. 08.05.2023.

³² “...idarenin bir kusuru olmasa da meydana gelen zararın, kusursuz sorumluluk ilkesi uyarınca tazmin edilmesi, hakkaniyet ve nesafet kuralları gereğidir.” Danıştay 10. D., 17.2.2021 K. T., 2016/1619 E. ve 2021/541 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=10d-2016-1619.htm&kw=`kusursuz+sorumluluk`+`hakkaniyet+ve+nesafet`+&cr=danistay#fm>, e. t. 08.05.2023.

³³ “Somut olayda idarenin, kamu yararını gerçekleştirmek, toplumsal bir ihtiyacı karşılamak için bir faaliyette bulunduğu, idarenin, bu hizmetinden tüm toplum yararlanacak olmasına karşın davacıların bir külfet altına sokulduğu ve kamu yararı lehine özel bir fedakarlığa katlanmak zorunda bırakıldığı, bu şekilde bozulan kamu külfetlerinin dağılımındaki dengenin bir denkleştirme ile yeniden kurulması gerektiği, bu denkleştirmenin kamu yararını gerçekleştirmek için girişilen hizmet nedeniyle zarara uğramış olan davacıların zararlarının idarece tazmin edilmesi suretiyle gerçekleşeceği,...” Danıştay İDDGK., 13.4.2022 K. T., 2021/646 E. ve 2022/1390 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=iddgk-2021-646.htm&kw=`kamu+k%C3%BClfetleri`+`kusursuz+sorumluluk`&cr=danistay#fm>, e. t. 08.05.2023.

³⁴ “Kusursuz sorumluluk sebepleri arasında yer alan risk ilkesi, idarenin hiçbir kusuru olmasa bile, yürüttüğü tehlikeli faaliyetler veya kullandığı tehlikeli araçlar nedeniyle ortaya çıkan zararı tazmin etmekle yükümlü olmasını ifade etmektedir. İdari faaliyetin bizzatı kendisinin veya faaliyetin yürütülmesinde kullanılan araç ve gereçlerin bünyesinde taşıdığı tehlike nedeniyle hizmeti yürüten kamu görevlilerinin, hizmetten yararlanan kişilerin veya yürütülen hizmetle bağlantısı olmayan üçüncü kişilerin zarara uğraması halinde risk ilkesi uygulama alanı bulmaktadır.” Danıştay 10. D., 25.05.2022 K. T., 2021/6032 E. ve 2022/2738 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=10d-2021-6032.htm&kw=`risk+ilkesi`+`kusursuz+sorumluluk`&cr=danistay#fm>, e. t. 08.05.2023.

³⁵ Çağlayan, s. 454.

³⁶ Çağlayan, s. 467.

³⁷ Oflaz, s. 67.

³⁸ Günday, Metin. *İdare Hukuku*, Güncelleştirilmiş 8. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara, 2003, s. 331; Işıklar, s. 123.

³⁹ Oflaz, s. 68-69.

sırasında meydana gelen zararların bir veya birkaç kişiye yükletilmesine ne eşitlik esası ne de hakkaniyet ve nesafet kuralları izin verir.” şeklinde ifade edilmiştir⁴⁰.

Neticede mesleki risk ilkesi, bünyesinde risk barındıran kamu hizmetlerinin ifası sırasında kamu görevlisi nezdinde ortaya çıkan zararlara ilişkin olmakla birlikte, kamu görevi ile ilişkilendirildiği takdirde risk barındırmayan kamu hizmetlerinden doğan zararları da kapsamaktadır⁴¹.

II. NAKDİ TAZMİNAT VE AYLIK BAĞLANMASI HAKKINDA KANUN’UN AMACI VE KAPSAMI

Türkiye’de de bazı meslekler açısından özellikle de taşıdıkları risk nedeniyle, çalışanların görevlerinden kaynaklı uğradıkları zararların tazimini için özel yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerden birisi de 2330 sayılı Kanun’dur⁴². Şimdi de konumuz itibarıyla bu kanunu aşağıda daha yakından inceleyeceğiz.

A. Amacı

2330 sayılı Kanunu’nun amacı, 1. maddesinde;

“barışta güven ve asayişini korumak, kaçakçılığı men, takip ve tahkikle, trafik ve yol güvenliğini veya tutuklu ve hükümlülerin sevk ve nakillerini sağlamakla görevli olanların; Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Emniyet Teşkilatında bulunan patlayıcı maddelerin incelenmesi, muhafazası, nakli, imha edilmesi ve zararsız hâle getirilmesi işlemlerinde görevlendirilenlerin bu görevlerinden dolayı ya da görevleri sona ermiş olsa bile yaptıkları hizmet nedeniyle derhal veya bu yüzden maruz kaldıkları yaralanma veya hastalık sonucu ölmeleri veya engelli hâle gelmeleri halinde ödenecek nakdi tazminat ile birlikte bağlanacak aylığın ve bu yüzden yaralanmaları halinde ödenecek nakdi tazminatın esas ve yöntemlerinin düzenlenmesidir.”

şeklinde belirtilmiştir. Madde metninden de görüldüğü üzere 2330 sayılı Kanun’un amacı temel olarak güvenlik ve güvenliğin sağlanması nedeniyle yapılan görevlerden kaynaklı zararların giderilmesidir. Bununla birlikte kanun amacında belirtilen görevler, yerine getirenler açısından riskli olmakla birlikte toplum açısından da önem arz eden iş ve işlemlerdir. Dolayısıyla toplumu ilgilendiren bu denli önemli ancak uhdesinde risk barındıran görevlerden kaynaklı, görevleri yerine

⁴⁰ Danıştay 10. D., 26.05.1982 K. T., 1982/1267 E. ve 1982/1445 K., [⁴¹ Oflaz, s. 70-71.](https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=10d-1982-1267.htm&kw=`Kamu+hizmetlerinin+g%C3%B6r%C3%BClmesi+s%C4%B1ras%C4%B1nda`+ne+e%C5%9Fitli k+esas%C4%B1+ne+de+hakkaniyet`&cr=danistay#fm, e. t. 04.05.2023.</p></div><div data-bbox=)

⁴² Çelik, Ahmet Çelik. *İdari Yargıda Ölüm ve Bedensel Zararlar Nedeniyle Tazminat Davaları*, Seçkin Yayıncılık, Güncellenmiş 2. Baskı, Ankara, 2022, s. 249; İsbir, Begüm. “Sosyal Risk İlkesinde Kanuni Bir Yöntem: 5233 Sayılı Kanun ve Uygulanması”, *Memleket Yönetim Siyaset Dergisi*, Cilt 10, Sayı 24, 2015, s. 87; Çağlayan, s. 467-468; Avcı, s. 41; Çapar, s. 103.

getirenler ile yakınları işbu kanun ile ekonomik olarak güvence ve teminat altına alınmıştır. Bu çerçevede 2330 sayılı Kanun, kamunun sosyal sorumluluğunu özel olarak düzenlemiştir⁴³.

B. Kapsamı

2330 sayılı Kanunu'nun kapsamı ise 2. maddesinde;

“Bu kanun;

a) İçgüvenlik ve asayişin korunması veya kaçakçılığın men, takip ve tahkiki veya trafik ve yol güvenliğini sağlamak konularında görevlendirilen:

1. (Değişik: 7/6/1990-3658/1 md.) Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personelini,

2. Silahlı Kuvvetler mensuplarını,

3. Milli İstihbarat Teşkilatı mensuplarını,

4. Çarşı, mahalle ve kır bekçilerini,

5. (Değişik: 7/6/1990-3658/1 md.) Orman memurları ve personeli ile Gümrük Muhafaza memurlarını,

b) Güven ve asayiş ihlal eden eylemlere ve kaçakçılığa ilişkin olayların soruşturma ve kovuşturma işlemlerini yürüten adli ve askeri hakimleri, Cumhuriyet savcı ve yardımcılarıyla askeri savcı ve yardımcıları;

c) (Değişik: 4/7/2012-6353/73 md.) Güven ve asayiş ihlal eden eylemler ile kaçakçılığa ilişkin eylemlerin önlenmesine yönelik görev yapan mülki idare amirlerini;

d) Tutuklu ve hükümlülerin sevk ve nakilleri ile ceza ve tutukevlerinin iç ve dış güvenliğini sağlamakla görevli bulunan personeli;

e) Güven ve asayişin korunmasında hizmetlerinden yararlanılması zorunlu olan ve yetkililerce kendilerine bu amaca yönelik görev verilen kamu görevlileri ve sivilleri;

f) (Ek: 7/6/1990-3658/1 md.) İç güvenlik ve asayişin korunmasında veya kaçakçılığın men, takip ve tahkiki ile ilgili olarak güvenlik kuvvetlerine kendiliklerinden yardımcı olmuş ve faydalı oldukları yetkililerce tevsik edilmiş şahısları;

g) (Ek: 7/6/1990-3658/1 md.) Devlet güçlerini sindirme amacına yönelik olarak yapılan saldırılara maruz kalan kamu görevlilerini;

h) (Ek: 12/7/2013-6495/79 md.) Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Emniyet Teşkilatında bulunan ve 24/2/2000 tarihli ve 4536 sayılı Denizlerde ve Yurt Yüzeyinde Görülen Patlayıcı Madde ve Şüpheli Cisimlere Uygulanacak Esaslara İlişkin Kanunda tanımlanan patlayıcı maddelerin incelenmesi, muhafazası, nakli, imha edilmesi ve zararsız hâle getirilmesi işlemlerinde görevlendirilenleri;

ı) (Ek: 7/6/1990-3658/1 md.) Yukarıdaki bentlerde sayılanların yaptıkları görevler veya yardımlar sebebiyle saldırıya maruz kalan eş, fîru, ana, baba ve kardeşlerini; kapsar.”

şeklinde belirtilmiştir. Maddenin a, b, c, d, g ve h bentlerinde açıkça kanun kapsamında bulunan kamu görevlileri tek tek sayılmış iken e ve f bentlerinde kamu hizmetinin yerine getirilmesinde geçici olarak görevlendirilen diğer kamu görevlileri ile sivil kişilerde kanunun kapsamı içerisine alınmıştır⁴⁴.

⁴³ Başbuğ, Aydın. “Asker Kişilerin Beden ve Ruh Bütünlüğünün İhlalinden Doğan Zararlardan Milli Savunma Bakanlığının Sorumluluğu”, *İş ve Hayat Dergisi*, 1. Cilt, Sayı 1, 2015, s. 239.

⁴⁴ Başbuğ, s. 239; Oflaz, s. 105.

Bununla birlikte geçici olarak görevlendirilen kişilerin zarara uğraması nedeniyle idarenin sorumluluğu için yapılan faaliyetin bir kamu hizmeti olması, zarar görenin bu kamu hizmetine bizzat ve bilfiil katılması ve bu katılmanın talep sonucunda veya faydalı olduğu daha sonra ortaya konulmak şartıyla kendiliğinden yapılmış olması gerekmektedir⁴⁵.

Bu doğrultuda Danıştay tarafından verilen bir kararda, güvenlik güçlerine yardım eden sivillere dahi nakdi tazminat ödendiği hususu belirtilmek suretiyle, geçici köy koruculuğuna atanma şartlarını taşımamasına rağmen bu sıfatla çalışan bir kişinin, gözetleme faaliyetleri için görevlendirildiği yerde dengesini kaybederek düşmesinden kaynaklı yaralanması olayında, bu yaralanmanın 2330 sayılı Kanun kapsamında kaldığı belirtilmiştir⁴⁶.

Yine Danıştay tarafından verilen bir başka kararda, TCDD Ankara Garında sözleşmeli personel olarak görev yapan bir koruma ve güvenlik görevlisinin, gar önünde yapılan TEKEL işçilerine destek mitinginde darp edilerek yaralanması olayı nedeniyle 2330 sayılı Kanun'un uyarınca kendisine nakdi tazminat ödenmesi yolunda yaptığı başvurunun reddine ilişkin idari işlemin iptaline karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca sözleşmeli personele ilişkinde mesleki risk ilkesi kabul edilmiş ve kanun kapsamı içerisinde değerlendirilmiştir⁴⁷.

Görüldüğü üzere 2330 sayılı Kanun kapsamına tehlikeli işler ile ilgili görevli olan kamu personelleri dahil olduğu gibi bu konuda geçici olarak görevlendirilen görevliler, sözleşmeli personeller ile siviller de dahil edilmiştir.

Ancak bu aşamada kanun kapsamında kalan olayların tespiti için mesleki risk ilkesi ve sosyal risk ilkesinin de birbirinden ayırt edilmesi gerekmektedir. Bu husus, Danıştay tarafından verilen bir kararda vukua gelen olay üzerinden⁴⁸;

“Bölge İdare Mahkemesince, olayda davalı idareye yüklenebilecek herhangi bir hizmet kusuru bulunmamakla birlikte davacının görevi nedeniyle Diyarbakır ili, Sur ilçesinde yaşamını sürdürdüğü ve görevine gitmeye hazırlanırken meydana gelen olay sonucu yaralandığı, davacının kamu görevlisi sıfatının zararın oluşmasında etkili olduğu, bu nedenle zararın kusursuz sorumluluk ilkesi (mesleki risk ilkesi) uyarınca tazmin edilmesi gerektiği gerekçesiyle tazminata hükmedilmişse de; dava konusu olayda ...'nin yaralanmasına neden olan merminin kime ait olduğunun tespit edilemediği, ayrıca adı geçen davacının uğradığı zarar ile kamu görevi arasında uygun bir illiyet bağının bulunmadığı, başka bir ifadeyle tazminat istemine konu zararın, görevinin neden ve tesiriyle oluşmadığı,

⁴⁵ Gözler, s. 1227.

⁴⁶Danıştay 10. D., 15.03.2004 K. T., 2002/6577 E., 2004/2481 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=10d-2002-6577.htm&kw=`2002/6577`&cr=danistay#fm>, e. t. 15.05.2023.

⁴⁷Danıştay 10. D., 27.04.2011 K. T., 2011/37 E., 2011/1621 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=10d-2011-37.htm&kw=`2011/37`&cr=danistay#fm>, e. t. 15.05.2023.

⁴⁸Danıştay 10. D., 28.06.2022 K. T., 2021/6447 E. ve 2022/3612 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=10d-2021-6447.htm&kw=`risk+ilkesi`+`kusursuz+sorumluluk`&cr=danistay#fm>, e. t. 08.05.2023. Benzer karar için bkz. Erzurum BİM 2. İDD., 08.12.2022 K. T., 2022/1455 E., 2022/5210 K.

dolayısıyla idarenin nedensellik bağına bağlı olan hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluğunun söz konusu olmadığı, dava konusu olayın gerçekleştiği yer ve zaman dikkate alındığında, terör örgütü mensuplarının eylemlerini artırması sebebiyle güvenlik güçlerince yoğun operasyonların düzenlendiği, sokağa çıkma yasaklarının ilan edildiği bir bölge ve dönem olduğu, davacının yaralanmasına sebep olan merminin kim tarafından atıldığı belli olmamakla birlikte, evin çatışma bölgesine cephesinin bulunduğu camdan içeri girdiği, bu haliyle dava konusu olayın, terör olayı olduğu ve meydana gelen manevi zararın sosyal risk ilkesi gereğince topluma pay edilmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır. Buna göre, davacıların manevi olarak uğradıkları zararın sosyal risk ilkesi uyarınca tazmini gerekmekte”

şeklinde, 2330 sayılı Kanun kapsamında olan görevlilerin veya yine 2330 sayılı Kanun kapsamında görevlendirilenlerin, uğramış olduğu her zararın 2330 sayılı Kanun uyarınca giderilmeyeceği belirtilmiştir. Dolayısıyla terör eyleminden zarar görmekle birlikte güvenlik hususunda görevli olmayan sivillerin, 2330 sayılı Kanun uyarınca tazminat talebinde bulunması mümkün değildir⁴⁹.

III. NAKDİ TAZMİNAT VE AYLIK BAĞLANMASI HAKKINDA KANUNDA ÖNGÖRÜLEN TAZMİNAT, YARDIM VE DİĞER ÖDEMELER

2330 sayılı Kanun’un kapsamı içerisinde bulunan hak sahiplerine; kanunun 3. maddesinde ödenecek nakdi tazminat miktarları ile belirlenme usulleri; 4. maddesinde tesis edilecek emekli aylığı miktarı ile belirlenme usulleri; 7. maddesinde ise sağlanacak öğretim ve sağlık yardımı düzenleme altına alınmıştır. İlgili düzenleme uyarınca kişilerin 2330 sayılı Kanun uyarınca talepte bulunmaları için öncelikle 5510 sayılı Kanun uyarınca görev malullüğünün tespiti gerekmektedir⁵⁰.

Ayrıca yine 2330 sayılı Kanun’un 10. maddesi ile de kanun kapsamında kalan tazminatların ödenme şeklinin, “kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 3 ay içinde Bakanlar Kurulunca” hazırlanacak yönetmelikle düzenleneceği ifade edilmiş olup bu ibare ise 698 sayılı KHK ile “Cumhurbaşkanınca” şeklinde değiştirilmiştir.

Dolayısıyla 2330 sayılı Kanun’un 10. maddesi uyarınca, 18/01/1993 tarih ve 21469 sayılı resmî gazetede yayımlanan Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Yönetmelik uyarınca hem işbu kanun hem de bir dizi kanuna göre nakdi tazminat verilmesi, aylık bağlanması ve yapılacak diğer yardımların esas ve usulleri düzenlenmiş olup bu hususlar aşağıda başlıklar şeklinde incelenecektir.

2330 sayılı Kanun kapsamında hazırlanan Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Yönetmeliğin 2. maddesinde, yönetmeliğin kapsamı belirtilmekle birlikte, 2330 sayılı Kanun’un

⁴⁹ Çapar, s. 104.

⁵⁰ Örüçü, Yunus. “Türk Sosyal Güvenlik Hukukunda Asker Kişilerin Vazife Malullüğü Sigortası”, *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, Ankara, 2019, s. 119.

kapsamından daha geniş bir düzenleme alanı bulunduğu görülmektedir. Bunun nedeni ise ilgili yönetmeliğin hem 2330 sayılı Kanun hem de birden çok farklı kanunlara ilişkin uygulanacak esas ve usulleri düzenleme altına almasından kaynaklanmaktadır. Bu çerçevede işbu çalışmada, ilgili yönetmeliğin 2330 sayılı Kanun'un kapsamında bulunan görevliler ve görevlendirilenler açısından belirlemiş olduğu usul ve esaslar dikkate alınacaktır.

Bununla birlikte 2330 sayılı Kanun uyarınca ödenecek olan tazminat ve aylık, uğranılan maddi ve manevi zararların karşılığı olup ayrıca yargı mercilerinde açılacak dava üzerine maddi ve manevi zararlar karşılığı olarak idarenin ödemekle yükümlü tutulacakları tazminatın hesabında 2330 sayılı Kanun hükümlerine göre ödenen nakdi tazminat ile bağlanmış bulunan aylıklar mahsup edilir⁵¹. Ancak hak sahiplerine ödenen nakdi tazminat ve bağlanan aylıklar nedeniyle kişilerin maddi zararlarının kalmadığı gerekçesiyle idare mahkemesince maddi tazminat talepleri reddedilmektedir⁵². Lakin bu husus Anayasa'nın 19/9. maddesinde belirtilen "...kişilerin uğradıkları zarar, tazminat hukukunun genel prensiplerine göre, Devletçe ödenir." hükmüne ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 55. maddesindeki sorumluluk hukuku ilkelerine göre hesaplanması öngörülen bedensel zarar ve destekten yoksun kalma zararlarına ilişkin hükme aykırılık teşkil etmektedir. Dolayısıyla hak sahiplerince idari yargıda ölüm veya bedensel zararlar nedeniyle açılacak tazminat davalarında öncelikle tazminat hesabı yapılması akabinde ise yapılan nakdi tazminat ödemeleri ve bağlanan aylıklar mahsup edildikten sonra var ise kalan bakiye tazminat üzerinden karar verilmesi gerekmektedir⁵³.

A. Nakdi Tazminat Ödemesi

1. Tanımı ve Kapsamı

Nakdi tazminat, 2330 sayılı Kanun kapsamında meydana gelen ölüm, maluliyet veya yaralanmalar nedeniyle hak sahiplerinin zararlarının ekonomik olarak giderilmesine yönelik ödemedir. Bir başka ifade ile herhangi bir adli karar gerekmeden yetkili komisyonca alınacak karar uyarınca 2330 sayılı Kanun kapsamında bulunan görevler dolayısıyla oluşan zararların giderilmesine ilişkin ödemedir⁵⁴.

İlgili ödemeyi yapmakla yükümlü olan idare; 2330 sayılı Kanun uyarınca, güvenlik ve asayişin korunmasında hizmetlerinden yararlanması zorunlu görülen ve bu amaca yönelik görev verilen veya güvenlik kuvvetlerine kendiliklerinden yardımcı olan şahıslar ile bunların eş, füru, ana, baba ve kardeşlerine ödenecek tazminatlar için İçişleri Bakanlığı, diğer kamu personeli ile bunların eş, füru, ana, baba ve kardeşlerinin tazminatları için ise bu personelin bağlı olduğu bakanlık veya kurumdur.

⁵¹ Oflaz, s. 106.

⁵² Danıştay 10. D., 21.10.2020 K. T., 2016/1007 E., 2020/4059 K., 26.10.2020 K. T., 2015/3120 E., 2020/4160 K., <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/index.jsf?dswid=3122#>, e. t. 08.06.2023.

⁵³ Çelik, s. 59-60.

⁵⁴ Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı, Nakdi Tazminat İşlemleri, <https://www.msb.gov.tr/Personel/icerik/nakdi-tazminat-islemleri>, e. t. 05.06.2023.

Bu çerçevede, 2330 sayılı Kanun kapsamında vukua geldiği değerlendirilen olay nedeniyle ilgili bakanlık veya kurumca, ilgili olaya ilişkin durum belgesi düzenlenir ve re'sen kendi bünyesinde belirlenecek personel, maliye, hukuk ve sağlıkla görevli birim amirleri ile konuyla ilgili diğer yetkililerden Nakdi Tazminat Komisyonu oluşturulur. Komisyon tarafından meydana gelen olay ile ilgili olarak gerekli evraklar temin edilerek oluşturulacak dosya üzerinden hak sahiplerine tazminat ödemesine veya ödenmemesi ilişkin karar alınır. Komisyon kararları ise ilgili bakanlık veya kurumun en üst amiri veya bunların yetkili kılacağı merci tarafından onaylanır⁵⁵. Dolayısıyla 2330 sayılı Kanun uyarınca tazminat ödenip ödenmeyeceğine ilişkin karar yetkisi oluşturulan Nakdi Tazminat Komisyonuna aittir⁵⁶. Ayrıca her ne kadar vukua gelen olaya ilişkin olarak idare tarafından hazırlık işlemi niteliğinde durum belgesi düzenlenmekte ise de işbu durum belgesine karşı dava açılması mümkün değildir⁵⁷.

Şayet idare tarafından 2330 sayılı Kanun uyarınca tazminat ödenip ödenmemesine ilişkin re'sen harekete geçilip karar verilmez ise ilgililer tarafından da yukarıda belirtildiği üzere İçişleri Bakanlığına veya personelin bağlı bulunduğu ilgili bakanlık veya kuruma başvuruda bulunulabilir⁵⁸.

Görüldüğü üzere, nakdi tazminat için hem 2330 sayılı Kanun'unda hem de 2330 sayılı Kanun uyarınca çıkarılan yönetmelikte herhangi bir başvuru şartı bulunmamakta olup Danıştay tarafından verilen kararlarda da idarenin re'sen harekete geçeceği belirtilmiştir⁵⁹.

Bununla birlikte şayet idarenin re'sen harekete geçmemesi halinde, ilgili kişilerin tazminat talebi ile ne kadar süre içerisinde idareye başvuru yapılacağına dair de yine 2330 sayılı Kanun'da ve 2330 sayılı Kanun uyarınca çıkarılan yönetmelikte herhangi bir başvuru süresi öngörülmemiştir. Ancak Danıştay kararları uyarınca, olay tarihinden itibaren genel zamanaşımı süresi içerisinde, bir başka ifade ile olay tarihinden itibaren 10 yıllık süreden sonra artık ilgililer tarafından nakdi tazminat talebiyle yapılan başvuruların reddine karar verilmesi gerektiği istikrarlı

⁵⁵ Örücü, s. 125-126.

⁵⁶ "2330 sayılı Yasa uyarınca nakdi tazminat ödenmesi istemiyle idareye yaptıkları başvurunun davalı idare bünyesinde kurulmuş bir Nakdi Tazminat Komisyonunca değerlendirilmesi gerekirken, başvurunun 2577 sayılı Yasanın 13.maddesinde öngörülen şekilde idari eylemden doğan bir tazminat başvurusu gibi değerlendirilerek başvurunun zamanaşımına uğradığından bahisle hukuk müşavirliğince reddine ilişkin işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle işlemin iptaline ilişkin mahkeme kararında usul ve yasaya aykırılık yoktur." Danıştay 10. D., 19.02.2003 K. T., 2001/627 E., 2003/525 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=10d-2001-627.htm&kw=2001/627&cr=danistay#fm>, e. t. 04.06.2023.

⁵⁷ "Davacıların geçici köy korucusu olan murislerinin 27.9.2001 tarihinde evinde silahını temizlerken kazaen kendisini vurarak ölümü nedeniyle nakdi tazminattan yararlanmak için yapılan başvuru üzerine davalı idarece düzenlenen "Durum Belgesi" nin iptali istemiyle açılan dava sonucunda, Van İdare Mahkemesince; iptal davasına konu "Durum Belgesi" nin nakdi tazminat ödenmesi konusunda idarenin hazırlık işlemleri niteliğinde bir belge olduğu, içeriği ve niteliği itibarıyla anılan belgenin kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem niteliğinde olmadığı gerekçesiyle 2577 sayılı Yasanın 15/1-b maddesi uyarınca davanın reddine" Danıştay 10. D., 16.06.2006 K. T., 2004/11864 E., 2006/3978 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=10d-2004-11864.htm&kw=2004/11864&cr=danistay#fm>, e. t. 04.06.2023.

⁵⁸ Oflaz, s. 106.

⁵⁹ Bağrıaçık, Ahmet. "Tam Yargı Davasında Dava Açma Süresi", *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi*, Ankara, 2021, s. 66; "2330 sayılı Kanun'da ve kanun uyarınca çıkarılan yönetmelikte, ilgililerin nakdi tazminattan yararlandırılmaları için bir başvuru şartı veya başvuru süresi öngörülmediğinden" Danıştay 12. D., 17.06.2021 K. T., 2019/7790 E., 2021/4075 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=12d-2019-7790.htm&kw=2019/7790&cr=danistay#fm>, e. t. 05.06.2023.

olarak belirtilmiştir⁶⁰. Her ne kadar 10 yıllık zamanaşımı süresi, Danıştay tarafından 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na atfen kabul edilmiş⁶¹ ise de yine 6098 sayılı Kanunu'nda belirtilen uzamış zamanaşımı süresi dikkate alınmamış⁶² ve başvuru bu yönüyle eleştiriye açık bir şekilde reddedilmiştir⁶³.

Bu çerçevede 2330 sayılı Kanun kapsamından yararlanmak isteyen hak sahipleri tarafından zamanaşımı süresi içerisinde ilgili idareye başvuru yapılarak tesis edilen işlemlere karşı 2577 sayılı İdari Yargılama Usul Kanunu uyarınca 60 gün içinde iptal davası açılabileceği gibi yine aynı süre içerisinde doğrudan tam yargı davası da açılabilir⁶⁴. Açılacak iptal davası açısından 2577 sayılı Kanun'un "İdarî davalarda genel yetki" başlıklı 32. maddesinin 1. fıkrasında, "Göreve ilişkin hükümler saklı kalmak şartıyla bu kanunda veya özel kanunlarda yetkili idare mahkemesinin gösterilmemiş olması halinde, yetkili idare mahkemesi, dava konusu olan idarî işlemi veya idarî sözleşmeyi yapan idarî merciin bulunduğu yerdeki idare mahkemesidir." kuralına yer verilmiştir. Bu çerçevede işlem yapan idarenin bulunduğu yerdeki idare mahkemesi 2330 sayılı Kanun

⁶⁰ "Dosyanın incelenmesinden, davacının eşinin 12.10.1991 tarihinde terör örgütü tarafından öldürülmesi nedeniyle nakdi tazminat ödenmesi istemiyle yapılan başvurunun 27.01.2004 tarihli işlemle reddedilmesi üzerine davacı tarafından 01.12.2011 tarihinde tekrar başvuru yapıldığı, 27.01.2004 tarihli işlemin ikinci başvuru üzerine 28.12.2011 tarihli işlemle bildirildiği öne sürülerek işlemin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır. Bu durumda, 12.10.1991 tarihinde meydana gelen olay nedeniyle davacı tarafından nakdi tazminat ödenmesi istemiyle on yıllık zamanaşımı süresinde davalı idareye başvuruda bulunulması gerekirken, bu süre geçirildikten sonra yapılan başvuruda zamanaşımı bulunduğundan, İdare Mahkemesince davanın reddine karar verilmesi gerekirken, işin esasına girilerek dava konusu işlemin iptali yolunda verilen kararda hukuka uygunluk bulunmamıştır." Danıştay 11. D., 20.02.2018 K. T., 2016/435 E., 2018/971 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11d-2016-435.htm&kw=`2016/435`&cr=danistay#fm>, e. t. 05.06.2023. Benzer kararlar için bkz. Danıştay 12. D. 17.06.2021 K. T., 2019/7790 E., 2021/4075 K., 11. D., 15.02.2018 K. T., 2016/411 E., 2018/868 K., 09.02.2018 K. T., 2016/432 E., 2018/728 K., 10. D., 25.06.1997 K. T., 1997/1839 E., 1997/258 K.

⁶¹ "2330 sayılı Kanun ve anılan yönetmelik ile ilgililerin nakdi tazminattan yararlandırılmaları için bir başvuru süresi öngörülmediğinden, Borçlar Kanunu'nda belirlenen on yıllık genel zamanaşımı süresinde yapılacak başvurular üzerine tesis edilecek işlemlerin tebliğini izleyen günden itibaren 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda düzenlenen idari dava açma süresi içinde dava açılması gerekmektedir." Danıştay 11. D., 15.08.2018 K. T., 2016/411 E., 2018/868 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11d-2016-411.htm&kw=`2016/411`&cr=danistay#fm>, e. t. 11.06.2023.

⁶² "İdare mahkemesince; her ne kadar 6098 sayılı Kanun'un 72.maddesi uyarınca tazminat istemiyle yapılacak başvurularda zamanaşımı süresi 10 yıl olarak belirlenmiş ise de, aynı maddede tazminat isteminin ceza kanunlarının daha uzun bir zamanaşımı öngördüğü cezayı gerektiren bir fiilden doğmuş olması halinde, belirtilen zamanaşımının uygulanması gerektiği, bu hususun kanun hükmünde tereddüt yer bırakmayacak şekilde açıklandığı, dava konusu olay ile ilgili zamanaşımı süresinin 20 yıl olduğu ve bu sürenin 19.09.2014 tarihinde dolduğu, davacı tarafından tazminat istemiyle yapılan başvurunun tarihinin ise 15.04.2014 olduğu, buna göre zamanaşımı süresi içerisinde başvurunun yapıldığı, bu nedenle talebin zamanaşımı süresinin dolduğundan bahisle reddi yolunda tesisi edilen işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline, ...karar verilmiştir. ... Dosyanın incelenmesinden; Kahramanmaraş İli, Ekinözü İlçesi, Gözpınar Köyü muhtarı olarak görev yapmakta iken 19.09.1994 tarihinde terör örgütü mensupları tarafından öldürülen S.Ç.'in eşi A.Ç. tarafından 2330 sayılı Kanun uyarınca tarafına nakdi tazminat ödenmesi talebiyle 15.04.2014 tarihinde yapılan başvurunun, 6098 Sayılı Borçlar Kanunu uyarınca on yıllık zamanaşımı süresinin aşıldığından bahisle reddedilmesi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır. Bu durumda, 19.09.1994 tarihinde meydana gelen olay nedeniyle davacı tarafından nakdi tazminat ödenmesi istemiyle on yıllık zamanaşımı süresinde davalı idareye başvurması gerekirken, bu süre geçirildikten çok sonra 15.04.2014 tarihinde yapılan başvuruda zamanaşımı bulunduğundan, İdare Mahkemesince davanın reddine karar verilmesi gerekirken, dava konusu işlemin iptali ...yolundaki kararında hukuka uygunluk görülmemiştir." Danıştay 11. D., 22.03.2018 K. T., 2016/474 E., 2018/1673 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11d-2016-474.htm&kw=`2016/474`&cr=danistay#fm>, e. t. 11.06.2023.

⁶³ Bağrıaçık, s. 67.

⁶⁴ Çelik, s. 160.

kapsamında yapılacak tazminat davasında görevli ve yetkilidir⁶⁵. Ek olarak hak sahipleri tarafından açılacak tam yargı davasından ise zararı doğuran idari uyuşmazlığı çözümlenmeye yetkili idare mahkemesi yetkilidir. Bununla birlikte zarar, bayındırlık ve ulaştırma gibi bir hizmetten veya idarenin herhangi bir eyleminden doğmuş ise, hizmetin görüldüğü veya eylemin yapıldığı yer, diğer hallerde ise davacının ikametgahının bulunduğu yer idari mahkemesi yetkilidir⁶⁶.

Danıştay tarafından, engellilik durumunun ilerleyen sürede artması veya tazminata konu olayın etkisi ile ilerleyen sürede ölümün gerçekleşmiş olması halinde ise her zaman idareye başvuru yapılabileceği ve mevcut yeni duruma göre tazminat ödenmesi gerektiği belirtilmiştir⁶⁷.

⁶⁵ “...davanın konusunun 2330 sayılı Kanun kapsamında vazife malulü sayılıp sayılmamaya ilişkin olması ve bu konuda değerlendirme yapma ve işlem tesis etme yetkisinin de münhasıran Sosyal Güvenlik Kurumuna ait olması karşısında, 2577 sayılı Kanun'un 32. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, uyuşmazlığın çözümünde yetkili mahkeme, davacı hakkında idari işlemi tesis eden Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının bulunduğu Ankara ilinin idari yargı çevresi bakımından bağlı olduğu Ankara İdare Mahkemesidir.” Danıştay 12. D., 30.12.2019 K. T., 2019/7716 E., 2019/10877 K.,

⁶⁶ “Uyuşmazlığın, polis memuru ...'ın görevli olarak Niğde ili sınırları içerisinde yol uygulamasında bulunduğu esnada, terör örgütü mensuplarınca yapılan saldırı sonucunda şehit olması üzerine eşi ve çocukları tarafından açılan bir tam yargı davası niteliğinde olduğu; bu sebeple, davanın görüşü ve çözümünde yetkili olan idare mahkemesinin 2577 sayılı Kanun'un 36.maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi gereği eylemin yapıldığı yer mahkemesi olarak belirlenmesi gerektiği, bakılmakta olan tam yargı davasına konu manevi tazminat istemine neden olan idari faaliyetin ise Niğde ili sınırları içerisinde gerçekleşmesi karşısında, uyuşmazlığın görüşü ve çözümünün Niğde ilinin idari yargı çevresi bakımından bağlı bulunduğu ...İdare Mahkemesi'nin yetkisinde olduğu görülmektedir.” Danıştay 10. D., 04.10.2021 K. T., 2016/2683 E., 2021/4539 K., [⁶⁷ “davacı tarafından sakatlık oranının arttığı gerekçesiyle maluliyet derecesinin son duruma göre belirlenmesi yönünde Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına yapılan başvurunun reddine ilişkin T.C. Emekli Sandığı işlemine karşı açılan davada Ankara 13. İdare Mahkemesi'nin E:2017/203 K:2017/3153 Sayılı kararı ile davanın reddine karar verildiği, temyiz edilen söz konusu karar üzerine Danıştay On birinci Dairesince E:2018/765 K:2018/2372 Sayılı karar ile davacının maluliyetinde değişiklik meydana gelmesi durumunda, bu maluliyet derecesinin tespiti için her zaman başvuruda bulunabileceğinden kararın bozulmasına karar verildiği görülmekte olup, bu durumda, vazife malulü olan davacının, malullük oranında değişiklik olup olmadığına tespitine esas olmak üzere; Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Yönetmeliğin Ek 1. maddesi gereğince, nakdi tazminat ödendikten sonra aynı olay nedeniyle murisin ölümü nedeniyle eldeki mevcut raporlara göre belirlenecek sakatlık derecesine göre ilk sağlık raporundaki maluliyet durumunun değişmesi halinde tazminat miktarının yeniden belirlenmesi gerekmekte olup, davacının aynı olay sebebiyle GATA Askeri Hastanesinde yapılan muayenesi sonucu 14.02.2007 tarihli sağlık kurulu raporu aldığı ve bu rapora göre maluliyet derecesinin artmış olduğu gözetilmeksizin, davacının başvurusunun reddine ilişkin dava konusu işleminde ve bu işlemin iptali istemiyle açılan davanın reddi yolundaki idare mahkemesi kararında hukuka uygunluk bulunmamaktadır.” Danıştay 11. D., 23.05.2018 K. T., 2016/548 E., 2018/2548 K.,](https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=10d-2016-2683.htm&kw=`nakdi+tazminat`+`yetkili+mahkeme`&cr=danistay#fm, e. t. 09.06.2023.</p>
</div>
<div data-bbox=)

Ek olarak Cumhurbaşkanı tarafından, olağanüstü halin devamı süresince hak sahiplerine ödenecek tazminat tutarlarının yarıya kadar indirilmesine veya nakdi tazminata ilişkin hükümlerin uygulanmamasına ilişkin karar verilebilir.

Yukarıda ifade edildiği üzere, 1995 – 20/03/2014 tarihleri arasında İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğünce, 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun kapsamında 4.107 talep dosyası incelenerek 3.282 adedi için tazminat ödenmesi uygun görülmüş, 825 dosyaya ise ret kararı verilmiştir. Daha önce ise Jandarma Genel Komutanlığınca 1070, Personel Genel Müdürlüğünce 37 olmak üzere neticede 5214 dosya karara bağlanmıştır⁶⁸. Yine aynı tarihler arasında toplamda 23.268.711,00 TL tazminat ödemesi yapılmıştır⁶⁹.

Ayrıca her ne kadar kanun kapsamında hak sahipleri lehine nakdi tazminat ödenmiş ve aylık bağlanmış olsa da kusursuz sorumluluk ilkesi uyarınca idarenin ayrıca tazminat sorumluluğu da devam etmektedir⁷⁰. Dolayısıyla idarece 2330 sayılı Kanun uyarınca hak sahiplerine ödenen tazminatın ve bağlanan aylığın yetersizliği nedeniyle yine hak sahiplerinin her haksız ve hukuka aykırı eylemlerde olduğu gibi 2330 sayılı Kanun kapsamında kalacak şekilde meydana gelen olay açısından da maddi ve manevi tazminat talebi ile ilgili idareye başvuruda bulunmasında herhangi bir engel olmayıp bu talepler açısından uygulanması gereken kanun 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'dur⁷¹.

2. Nakdi Tazminat Ödenmesi İçin Gerekli Olan Şartlar

Kişiler lehine idare tarafından nakdi tazminat ödenebilmesi için birtakım şartların mevcudiyeti aranmaktadır. Bunlar, 2330 sayılı Kanununun 1. maddesinde belirtilen konularda görevli olunması ya da görevli kişinin yine aynı kanunun 2. maddesinde belirtildiği derecede yakını bulunması⁷², ölüm, sakatlanma ve yaralanmanın, belirtilen görevlerin yapılışı sırasında veya görev sona ermiş bulunsa bile görevden dolayı meydana gelmiş olması ile ölüm, yaralanma

<https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11d-2016-548.htm&kw=`2016/548`+`2018/2548`&cr=danistay#fm>, e. t. 04.06.2023.

⁶⁸ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı, İller İdaresi Genel Müdürlüğü, 2330 sayılı Kanun Uygulanması İstatistikleri, <https://www.icisleri.gov.tr/illeridaresi/2330-sayili-kanun-uygulanmasi-istatistikleri>, e. t. 14.03.2023.

⁶⁹ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı, İller İdaresi Genel Müdürlüğü, 2330 sayılı Kanun Uygulanması İstatistikleri, 21.06.1995 – 20.03.2014 Tarihi İtibariyle Komisyonunda Görüşülen Dosyalar, <https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/IcSite/illeridaresi/%C4%B0statistiki%20Bilgiler/2330%20say%20kanun%20uygulama%20istatistikleri/2330%20say%20g%C4%B1%20kanun%20g%C3%B6r%C3%BC%20%9F%C3%BClen%20dosyalar.pdf>, e. t. 04.05.2023.

⁷⁰ Çelik, s. 259.

⁷¹ Çelik, s. 825-827.

⁷² Kişinin görevli olup olmadığının tespitine ilişkin açılacak tespit davasında adli yargı görevlidir. Bknz. “*Dava, eşinin belirtilen tarihler arasında davalı İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak geçici köy koruculuğu yaptığının tespiti istemine ilişkindir. İlgili mevzuatta güvenlik korucularının görevlendirilmesinde valinin teklifi ve İçişleri Bakanının onayı aranmış, güvenlik korucularının diğer bir ilin valisinin talebi üzerine, istihdam edildikleri ilin valisinin onayı ile geçici ve süresi belirli olarak iller arasında görevlendirilebileceği, bu durumda, güvenlik korucusunun harcırahının görevlendirildiği valilik tarafından ödeneceği belirtilmiş ise de, tespit davasının 6100 sayılı Kanun'un 106. maddesinde düzenlendiği, buna karşılık 2577 sayılı Kanun'un "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesinde tespit davasının belirtilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, önümüzdeki dosyada, vefat eden eşinin geçici köy korucusu olarak çalıştığına ilişkin tespitine yönelik açıldığı anlaşılan davanın görüm ve çözümü görevinin adli yargı yerine ait olduğu sonucuna varılmıştır.*” Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü 01.03.2021 K. T., 2020/728 E., 2021/103 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=umh-2020-728.htm&kw=`2020/728`&cr=uyusmazlik#fm>, e. t. 07.06.2023.

ve engellilik halinin oluşumunda kişinin kendi kastının bulunmamasıdır⁷³. Ancak zarar görenin kastının varlığının ispatı idare üzerindedir⁷⁴.

Bu hususta kişinin, 2330 sayılı Kanun uyarınca görevli olması ve zararın görevden kaynaklı oluşması halinde, Danıştay tarafından verilen bir kararda⁷⁵;

“Dosyanın incelenmesinden; davacı Eskişehir İl Emniyet Müdürlüğünde polis memuru olarak görev yapmakta iken; ...davacının, görevli olduğu araç ile seyir halinde iken S.V. isimli şahsın içerisinde bulunduğu aracın süratli olması nedeniyle bu aracı durdurduğu ve aracından inerek adı geçen aracına doğru yürüdüğü sırada anılan şahsın araçtan inerek davacının arkasından bira şişesi ile yüzüne vurmak suretiyle davacıyı yaraladığı; ...davacı tarafından, 04.10.2009 tarihinde meydana gelen olayda yaralandığından bahisle 2330 sayılı Kanun kapsamında tarafına nakdi tazminat ödenmesi istemiyle yapmış olduğu başvurunun dava konusu işlem ile reddi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır. Bu durumda, davacının olay sırasında görevli olduğu ve güvenlik ve asayişin korunması görevini yerine getirmekte iken yaralandığı ve bu olayının görevin neden ve etkisiyle gerçekleştiği açık olup, 2330 sayılı Kanun kapsamında davacıya nakdi tazminat ödenmesi gerekeceğinden aksi yönde tesis edilen dava konusu işlemde ve davanın reddi yolunda verilen mahkeme kararında hukuka uygunluk bulunmamaktadır.” şeklinde ilgili polis memuru açısından, tazminat ödenmesine karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Buna mukabil yine Danıştay tarafından verilen bir başka kararda⁷⁶ ise polislerin 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'na göre asli ve genel görevinin barışta güven ve asayişin korunması olduğu, bu nedenle ayrıca özel olarak görevlendirme yapılmasına gerek bulunmadığı, dolayısıyla göreve hazırlık veya gidiş geliş esnasında meydana gelen yaralanmalardan kaynaklı zararların giderilmesinin, 2330 sayılı Kanun'un kapsamında kaldığı şeklindeki karşı görüşe rağmen;

“Bölge Trafik Şube Müdürlüğünde görevli polis memuru olan davacı, 27.1. 1980 günü göreve çıkmak üzere hizmet otosunu garajdan çıkarırken, garaj kapısının üzerine düşmesi sonucu otuz dört ay süre ile iş ve gücüne engel olacak biçimde yaralanması nedeniyle, 2330 sayılı Nakdi Tazminat Kanunundan yararlanmak amacıyla idareye başvuruda bulunmuş, istemin reddi üzerine de, ret işleminin iptali ve 200.000 lira tazminata hükme ne neden olan olayda, 2330 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilebilecek bir durum bulunmadığı ve hizmet otosunu garajdan çıkarırken meydana gelen bir kazanın, barışta güven ve asayiş

⁷³Ankara BİM 10. İDD, 20.12.2022 K. T., 2022/6137 E., 2022/5951 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=is-ankarabim-10d-2022-6137.htm&kw=2022/6137&cr=istinaf#fm>, e. t. 03.06.2023. Benzer karar için bkz. AYİM 3. D., 18.09.2008 K. T., 2008/382 E., 2008/1065 K.

⁷⁴ Öricü, s. 123.

⁷⁵Danıştay 11. D., 14.2.2018 K. T., 2016/441 E., 2018/809 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11d-2016-441.htm&kw=2016/441&cr=danistay#fm>, e. t. 10.05.2023.

⁷⁶Danıştay İDDGK., 17.06.1988 K. T., 1988/32 E. 1988/41 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=iddgk-1988-32.htm&kw=hizmet+arac%C4%B1n%C4%B1+garajdan&cr=danistay#fm>, e. t. 10.05.2023.

koruma eyleminin yürütülmesi ile ilgili bulunmadığı gerekçesiyle bozulmuştur.” şeklinde karar verilmiştir. Yine Danıştay tarafından verilen benzer bir başka kararında⁷⁷;

“Dava konusu olayda, davacının oryantasyon eğitimi için emniyet müdürlüğü binasında tuvalette bulunduğu sırada başka bir polisin silahının yanlışlıkla ateş alması sonucu yaralanması olayının, güvenlik ve asayişin sağlanmasına yönelik bir görevin ifası sırasında gerçekleştiğinin kabulü mümkün bulunmadığından, davacı tarafından yaralanma olayının 2330 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi talebiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık, dava konusu işlemin iptali ile maddi tazminat talebinin kabulü yolunda verilen mahkeme kararında hukuka uygunluk görülmemiştir.” şeklinde yaşanan yaralanmaların, 2330 sayılı Kanun’un uyarınca barışta güven ve asayişin korunması eylemi kapsamında kalmadığı belirtilmiştir.

Her olayda, kanunun amacı doğrultusunda değerlendirme yapılmak suretiyle kapsam içerisinde bulunan kişiler hakkında 2330 sayılı Kanun’un uygulanıp uygulanmayacağına her somut olay bakımından değerlendirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla da nakdi tazminat hakkı, her kamu görevini yerine getiren kişiler açısından değil, sadece 2330 sayılı Kanun’un amacında belirtilen görevleri yerine getiren ve yine kanunda sayılan kişilere aittir.

Bununla birlikte kişinin ölümü, maluliyeti veya yaralanmasının illaki görevin tehlikesinden ve dış etkenlerden kaynaklı olması gerekmez. Görevin etkisi ve tesiri ile kişinin vücut fonksiyonlarından kaynaklı meydana gelen zarar da 2330 sayılı Kanun uyarınca giderilmektedir. Bu hususta Danıştay tarafından verilen bir kararda kişinin kalp krizi nedeniyle ölmesi halinde, kalp krizinin görevin etkisi ve tesiri ile meydana geldiğinin tespiti durumunda yine 2330 sayılı Kanun kapsamında tazminata hükmedilmesi gerektiği belirtilmiştir⁷⁸. Yine benzer bir şekilde görev esnasında rahatsızlanarak vefat eden kişinin de yapılan görevlerin sebep ve tesiri ile meydana geldiğinin tespitinde tazminat ödenmesine karar verilmiştir⁷⁹.

⁷⁷Danıştay 11. D., 13.02.2018 K. T., 2016/394 E. ve 2018/737 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11d-2016-394.htm&kw=`2016/394`&cr=danistay#fm, e. t. 10.05.2023.>

⁷⁸ “Dosyanın incelenmesinden, geçici köy korucusu olarak görev yapan davacı murisinin, yetkili askeri makamların emri ve planlaması dahilinde, 18/11/2006 tarihinde gerçekleştirilecek Şemdinli-Tekeli konvoy faaliyetinin yol emniyetini sağlamak üzere askeri unsurlarla birlikte icra edilen keşif ve gözetleme faaliyetinin icrası maksadıyla Hıdır Tepe’ye tırmanılmasından kısa bir süre sonra kalp krizi geçirerek vefat ettiği, dosya kapsamında yer alan “Olay Yeri Tespit Tutanağı”, “Genel Adli Muayene Raporu” ve “Ölü Muayene ve Otopsi Tutanağı”ndaki ifade ve tespitlerden, şahsın vefatının icra ettiği görevin etkisiyle meydana geldiği anlaşılmaktadır. Öte yandan, dosya kapsamında yer alan ve İlçe Jandarma Komutanı, İlçe Kaymakamı ile İl Valisi tarafından imzalanan “Durum Belgesi”nde, davacı murisinin ölüm olayının, 2330 sayılı Kanun kapsamında olduğu, olayda şahsın kusurunun bulunmadığı ve tazminata da müstahak olduğu hususlarına yer verildiği görülmektedir. Bu durumda; davacı murisinin ölümünün, görev sırasında ve görevin etkisiyle meydana geldiğinin kabulüyle davacıya 2330 sayılı Kanun hükümleri uyarınca nakdi tazminat ödenmesi gerekirken, aksi yönde tesis edilen dava konusu işlemde ve bu işleme karşı açılan davanın reddi yolunda verilen İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.” Danıştay İDDGK, 16.06.2020 K. T., 2019/1072 E., 2020/927 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=iddgk-2019-1072.htm&kw=`2019/1072`&cr=danistay#fm, e. t. 04.06.2023; Benzer kararlar için bkzn. Danıştay 11. D., 14.02.2018 K. T., 2016/484 E. ve 2018/855 K., 17.01.2018 K. T., 2016/529 E. ve 2018/212 K.>

⁷⁹ “...davacının murisinin vefat olayının terör örgütü saldırılarına karşı güvenlik amaçlı tutulan mevzide güvenlik ve asayişin sağlanmasına yönelik görevi esnasında rahatsızlanması sonucu gerçekleşmesi ve 2330 sayılı Kanun kapsamında tanımlanan görevlerin sebep ve tesiri ile meydana gelmiş bulunması nedeniyle 2330 sayılı Kanun

Nakdi tazminat şartlarından birisi olan kişinin kastının da kendi veya üçüncü kişinin kusurundan ayrılması ve bu surette değerlendirme yapılması önemlidir. Öyle ki kast idarenin 2330 sayılı Kanun uyarınca sorumluluğunu ortadan kaldırırken, kişinin kendi kusuru veya üçüncü kişinin kusuru, idarenin kusursuz sorumluluğunu kaldırmamaktadır⁸⁰. Bu husus Danıştay tarafından verilen bir kararında⁸¹;

“Dosyanın incelenmesinden; davacının Siirt İl Jandarma Komutanlığında görev yapmakta iken 19.09.2011 tarihinde Siirt - Kurtalan karayolunda icra edilen yol emniyet ve kontrol devriyesinin bitimini müteakip arızalanan bir aracın onarımı sonrasında birliğe intikal edildiği sırada Kurtalan karayolunda direksiyon hakimiyetini kaybederek istinat duvarına çarpması sonucu meydana gelen trafik kazasında yaralandığı, olayla ilgili olarak 2330 sayılı Kanun kapsamında kendisine nakdi tazminat ödenmesi talebiyle davalı idareye başvurduğu, talebinin yaralanma olayının 2330 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilemeyeceği gerekçesiyle reddedilmesi üzerine temyizen incelenen davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda açık metinlerine yer verilen mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde; nakdi tazminat ödenebilmesi için yaralanma, ölüm ve sakatlanmanın görevle ilgili olmasının yeterli olduğu, Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Yönetmeliğin 19.maddesinde görevli kişinin kendi kasdi eylemleri sonucu sakatlanması veya ölmesi halinde nakdi tazminat ödenmemesinin kurala bağlandığı, dolayısıyla düzenlemede esas alınan kriterin görevli kişinin kusuru olmayıp kasıtlı eylemleri olduğu görülmektedir.

Bu durumda, davacının geçirdiği trafik kazası sonucu yaralanmasının; göreviyle ilgili ve görevi sırasında meydana geldiği açık olduğundan, davacının kusurlu olup olmadığına bakılmaksızın, 2330 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi gerekirken aksi yönde tesis

kapsamında aylık bağlanması istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemde hukuka uygunluk görülmediği” Danıştay 12. D., 08.02.2022 K. T., 2021/5351 E., 2022/348 K., [⁸⁰ Çelik, s. 259. *“Uyuşmazlıkta, davacının görev yaptığı Antalya ilinde, 27.09.2013 tarihinde resmi aracına yakıt ikmali yapmak üzere petrol istasyonuna doğru seyir halinde iken meydana gelen trafik kazasında yaralandığı, davacının ve karşı araç sürücüsünün karşılıklı %50 kusurlu oldukları yolunda kaza tespit raporu düzenlendiği, 2330 sayılı Kanun'da, bu Kanundan yararlanabilmek için ilgilinin "Ölüm, yaralanma ve sakatlanmanın oluşumunda kendi kastının bulunmaması" koşulunun arandığı, davacının yaralanmasına ilişkin olayda herhangi bir şekilde kastın varlığının ileri sürülmediği, dolayısıyla kusurun varlığının, 2330 sayılı Kanun'un uygulanmasına hukuken engel bir durumun oluşturmadığı, ayrıca davacının iç güvenlik ve asayişin korunmasına yönelik olarak görev yapmakta iken yaralandığı görülmüştür. Bu durumda; davacının iç güvenlik ve asayişin korunması görevi sırasında, kendi kastı olmaksızın meydana gelen olayda yaralandığı, dolayısıyla davacıya 2330 sayılı Kanun hükümleri uyarınca nakdi tazminat ödenmesi gerekirken, nakdi tazminat ödenmesi talebiyle idareye yaptığı başvurusunun reddine ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı kanaatine varılmıştır.”* Ankara BİM 10. İDD, 20.12.2022 K. T., 2022/6137 E., 2022/5951 K., \[⁸¹ Danıştay 11. D., 09.02.2018 K. T., 2016/429 E., 2018/726 K., \\[NEUHFD HUKUK FAKÜLTESİ DERGİSİ\\]\\(https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=11d-2016-429.htm&kw=`kendi+kasdi+eylemleri+sonucu+sakatlanmas%C4%B1+`&cr=danistay#fm, e. t. 04.06.2023.</p>
</div>
<div data-bbox=\\)\]\(https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=is-ankarabim-10d-2022-6137.htm&kw=`2022/6137`&cr=istinaf#fm, e. t. 03.06.2023. Benzer karar için bkzn. AYİM 3. D., 18.09.2008 K. T., 2008/382 E., 2008/1065 K.</p>
</div>
<div data-bbox=\)](https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=12d-2021-5351.htm&kw=`nakdi+tazminat+ve+ayl%C4%B1k+ba%C4%9Fflanmas%C4%B1+`tam+yarg%C4%B1+`iptal`&c r=danistay#fm, e. t. 07.06.2023.</p>
</div>
<div data-bbox=)

edilen dava konusu işlem ve davanın reddi yolundaki İdare Mahkemesi kararında hukuka uygunluk bulunmamaktadır.” şeklinde ifade edilmektedir.

Yukarıda belirtilen Danıştay’ın açık kararına mukabil, bir başka kararında kusur kapsamında değerlendirilen dalgınlık ve tedbirsizlik nedeniyle meydana gelen ölüm olayında, ölümün dikkatsizlikten kaynaklandığı gerekçesi ile 2330 sayılı Kanun uyarınca hak sahibinin tazminat talebinin reddine dair idarenin işleminin hukuka uygun olduğuna hükmedilmiştir⁸².

Bununla birlikte idarece, hak sahibine ödenen bedel, tazminata konu olayın meydana gelmesinde kusuru bulunan kişilere rücu edilecektir⁸³. Lakin her ne kadar idare tarafından rücu işlemi yapılacak ise de burada rücu edilecek bedelin belirlenmesi önem arz etmektedir. Öyle ki meydana gelen olaya ilişkin olarak idare tarafından 2330 sayılı Kanun gereğince, komisyon karar tarihindeki en yüksek devlet memurunun aylık ve ek gösterge katsayıları üzerinden hak sahibine ödeme yapılmaktadır. Ancak idarenin rücu işleminde, kusuru bulunan kişi veya kişilerin sorumluluk bedeli tazminata konu olay tarihindeki en yüksek devlet memurunun aylık ve ek gösterge katsayıları üzerinden olacaktır⁸⁴.

Ek olarak tazminat ödenmesinde dair şartların mevcut olduğundan bahisle hak sahibi veya sahiplerine yapılan ödemenin daha sonra yargı kararı ile aksinin tespiti halinde, doğal olarak idare tarafından yapılan ödemenin iade alınması gerekecektir. Ancak burada iadenin sağlanabilmesi için öncelikli olarak idare tarafından ödemenin yapıldığı hak sahiplerine, iade bildiriminde bulunulması gerekmektedir. Ayrıca bu bildirimde hak sahiplerince iadenin sağlanabilmesi için idare tarafından kendilerine makul bir süre verilmesi zaruridir. Şayet iade bildirimini ve makul süreye rağmen hak sahipleri iadeyi gerçekleştirmez ise ancak idare tarafından bu halde makul sürenin bitiminden itibaren iade olunacak bedele yasal faiz işletilebilir. Dolayısıyla idare

⁸² “...şahsın dalgınlığı ve tedbirsizliği sonucu kendisini vurmuş olduğu kanaatine varıldığı dikkate alınarak somut olayın herhangi bir çatışmadan ileri gelmediği, savcılığın takipsizlik kararında da belirtildiği gibi olayın ölenin dikkatsizliğinden kaynaklandığı, bu durumun ise mevzuatta nakdi tazminat ödenmesini gerektiren kapsama girmediği, dolayısıyla nakdi tazminat ödenmemesi yolunda tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı” Danıştay 10. D., 12.04.2006 K. T., 2003/3727 E., 2006/2392 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=10d-2003-3727.htm&kw=`2003/3727`&cr=danistay#fm>, e. t. 04.06.2023.

⁸³ İdarenin rücu işleminde adli yargı yetkilidir. Bknz. “Karayolunda seyir halindeyken meydana gelen trafik kazası sonucu yaralanan sürücü polis memuruna yapılan ödemenin, zararın oluşmasında kusurlu olduğu iddia edilen davalı idarece giderilmesi istemiyle açılan rücu tazminat davasının, 2918 sayılı Kanun’un 19.01.2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi kapsamında adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği”, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, 24.09.2018 K. T., 2018/362 E., 2018/468 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=umh-2018-362.htm&kw=`2018/362`&cr=uyusmazlik#fm>, e. t. 07.06.2023.

⁸⁴ Çelik, s. 66. “Dosya kapsamından; nakdi tazminat ödenmesini gerektiren olayın 03/03/2007 tarihinde gerçekleştiği, davacı idarenin ise 06/06/2012 tarihli Nakdi Tazminat Komisyonu kararı ile karar tarihindeki verilere göre belirlenen nakdi tazminatı, yaralanan dava dışı polis memurlarına ödediği anlaşılmaktadır. Haksız eylem sonucu oluşan zarar olay gününde gerçekleşmiş olduğundan, davalının sorumlu tutulacağı tazminat miktarı da olay günündeki verilere göre belirlenmelidir (Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 08/05/2019 gün ve 2019/538 esas, 2019/2704 karar sayılı ilamı). Şu durumda ilk derece mahkemesince, açıklanan olgular gözetilerek, davalıların sorumluluğunun olay günündeki verilere ve bu bağlamda olay günündeki katsayılarla göre yapılacak hesaplama doğrultusunda belirlenmesi gerekirken, komisyon kararı tarihinde yürürlükte bulunan katsayılarla göre hesaplanan miktardan davanın kabulüne karar verilmesi doğru değildir.” İzmir BAM 4. HD., 19.12.2019 K. T., 2019/2431 E., 2019/2091 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=is-izmirbam-4hd-2019-2431.htm&kw=`2019/2431`&cr=istinaf#fm>, e. t. 04.06.2023, Benzer yönde karar için bknz. Yargıtay 4. HD., 13.09.2022 K. T., 2021/251 E., 2022/10079 K.

tarafından makul süre tayin edilmeksizin ödenen bedelin faizi ile talebi de hukuka aykırı olacaktır⁸⁵.

3. Ölüm Halinde Ödenecek Nakdi Tazminat

2330 sayılı Kanun kapsamı içerisinde meydana gelen ölümlerden dolayı, ölenlerin kanuni mirasçılarına, tazminat verilmesine dair karar tarihindeki, en yüksek devlet memurunun ek göstergesi dahil brüt aylığının 100 katı tutarında nakdi tazminat ödemesi yapılır.

Ölüm dolayısıyla kanuni mirasçılara ödenecek tazminat ise öncelikle, ölenin eş ve altsoyuna veya yalnızca altsoyu ile içtima eden ve ölüm tarihinde sağ olan ana ve babasının her birine ayrı ayrı olmak üzere %15 tutarındaki kısmı verildikten sonra kalanı içtima eden diğer mirasçılara ödenir. Bu hususlar dışında taksimat miras hükümleri gereğince sağlanmaktadır. Lakin ana veya babaya verilen tazminat, çocukların her birine ödenen tazminattan fazla olamayacaktır.

2330 sayılı Kanun kapsamında ölümün meydana gelmesi halinde, Nakdi Tazminat Komisyonu nezdinde re'sen dosya oluşturulur ve hak sahiplerine tazminat ödenir. Bu çerçevede komisyon tarafından karar verilebilmesi için oluşturulacak dosya içerisinde; olayın cereyan tarzını açıklayan ayrıntılı olay tutanağı, görev emri⁸⁶, ölü muayene ve otopsi tutanağı, veraset ilamı ve vukuatlı nüfus kayıt örneği bulunur. Ölüm halinin sonradan meydana gelmesi halinde ise ayrıca ölümün, evvelce ifa edilen görev veya yapılan yardımlardan yahut bunların yakınları olmalarından dolayı meydana geldiğini belgeleyen mahkeme ilamı, mahkeme ilamı alınamayan hallerde savcılıklardan bu durumu açıklayan yazılı belge, bu her iki belgeden herhangi birisinin temin edilememesi halinde ise ölümün daha önce meydana gelen olaydan kaynaklı olduğunu gösteren ve ilgili kurumca hazırlanan yazılı belgelerin bulunması gerekmektedir. Yaralanma veya engellilik halinden sonra meydana gelen ölümlerde ise ölümün daha önce meydana gelen olay nedeni ile ortaya çıkan yaralanmaya veya engelliliğe bağlı olduğunu gösteren adli tıp birimleri ya da sağlık kuruluşları tarafından tanzim edilen rapor dosyaya eklenir.

4. Engellilik ve Yaralanma Halinde Ödenecek Nakdi Tazminat

Engellilik halinde Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'nca belirlenecek engellilik derecesinde göre yaşamak için gerekli hareketleri yapmaktan aciz ve hayatını başkasının yardım ve desteği ile sürdürebilecek şekilde malul olanlara, en yüksek devlet memurunun ek gösterge dahil brüt aylığının 200 katı tutarında nakdi tazminat ödemesi yapılır. Bunun dışındaki engellilik durumlarında ise yine Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'nca 6 derece olarak belirlenen engellilik durumuna göre en yüksek devlet memurunun ek gösterge dahil aylığının 100 katı olarak

⁸⁵Danıştay 10. D., 06.07.2004 K. T., 2004/6209 E., 2004/5912 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=10d-2004-6209.htm&kw=`2004/6209`&cr=danistay#fm>, e. t. 04.06.2023.

⁸⁶Görev sözlü verilmiş ise yazı ile tevsik edilecek, yazılı ise emir sureti; “Ölüm, yaralanma ve sakatlanma sonucunu doğuran olayla askeri birlik veya idari birim hedef alınmış ise, ölen yaralanan veya sakatlanan kişiyi o birlik veya birim görevlendirilen genel nitelikteki görev emrinin yeterli olacağına; Tecavüz veya olay, ölen, yaralanan veya sakatlananın şahsına yönelik ise, o kişinin olay esnasında yapmakta olduğu hizmete ilişkin özel görev emrinin aranmasının gerekeceğine;” Sayıştay Genel Kurul Kararı, 15.11.1993 K. T., 4790/1 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=sgk-4790-1-15-11-1993.htm&kw=`4790/1`&cr=sayistay#fm>, e. t. 07.06.2023.

belirlenecek tutarın %25'inden %75'ine kadar, nakdi tazminat ödenecektir. Bu 6 derece aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Engellilik Derecesi	Ödenecek Tazminat Yüzdesi (100 katı üzerinden)
1	% 75
2	% 65
3	% 55
4	% 45
5	% 35
6	% 25

Yaralanmalarda ise kurumlarınca sevk edildikleri devlet hastaneleri, askeri hastane, üniversite hastaneleri veya adli tıp birimleri tarafından verilen sağlık raporlarında belirtilen yaralanmaların derecesine göre ödenecek nakdi tazminat oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Yaralanma Derecesi	Ödenecek Tazminat Yüzdesi (100 katı üzerinden)
BTM ile giderilebilir ölçüde hafif olması	% 3
BTM ile giderilebilir ölçüde hafif olmaması	% 5
Vücutta kemik kırılmasına neden olması ve kırığın hayati fonksiyonlara etkisinin hafif derecede olması	% 7
Vücutta kemik kırılmasına neden olması ve kırığın hayati fonksiyonlara etkisinin orta derecede olması	% 10
Vücutta kemik kırılmasına neden olması ve kırığın hayati	% 15

fonksiyonlara etkisinin ağır derecede olması	
Kişinin yaşamını tehlikeye sokacak derecede olması	% 20

Ayrıca yaralanmanın vücutta araz bırakması halinde %20'sini aşmamak şartıyla yukarıdaki tabloda belirtilen derecelere karşılık belirtilen oranların iki katı tutarında, nakdi tazminat ödemesi yapılır. Bununla birlikte maluliyet veya yaralanmalarda ödenecek tazminat tutarının belirlenmesi açısından alınacak kesin raporun süresinin uzaması halinde hak sahiplerine, ölüm nedeniyle ödenecek tutarın %1'inin 10 katı tutarında avans niteliğinde ödeme yapılır.

Yine görevleri veya yardımları sona erenlerin daha sonra kendilerinin veya eş, füru, ana, baba ve kardeşlerinin yaralanmaları, engelli hale gelmeleri veya ölmeleri halinde bu durumların evvelce yerine getirdikleri görev veya yardımdan meydana geldiğinin tespit edilmesi halinde yine yukarıda belirtilen şartlar çerçevesinde nakdi tazminat ödenecektir⁸⁷.

2330 sayılı Kanun kapsamında yaralanmanın meydana gelmesi halinde, Nakdi Tazminat Komisyonu nezdinde re'sen dosya oluşturulur ve hak sahiplerine tazminat ödenir. Bu çerçevede komisyon tarafından karar verilebilmesi için oluşturulacak dosya içerisinde; olayın cereyan tarzını ve yaralanmaya konu teşkil eden durumu açıklayan ayrıntılı olay tutanağı, yaralanmanın derecesini, araz bırakıp bırakmadığını, kurumlarınca sevk edildikleri Devlet hastaneleri, askeri hastane, üniversite hastaneleri veya adli tıp birimleri tarafından verilen sağlık raporları, görev emri⁸⁸ bulunur. Engelli hale gelmede ise işbu yukarıda belirtilen belgelere ek olarak ayrıca tam teşekküllü hastane tarafından verilen ve ilgili sosyal güvenlik kurumunca engellilik derecesi tespit edilmiş sağlık raporu eklenir. Yaralanma ve engellilik halinin sonradan meydana gelmesi durumunda ise evvelce ifa edilen görev veya yapılan yardımlardan yahut bunların yakınları olmalarından dolayı meydana geldiğini belgeleyen mahkeme ilamı, mahkeme ilamı alınamayan hallerde savcılıklardan bu durumu açıklayan yazılı belge, bu her iki belgeden herhangi birisinin temin edilememesi halinde ise yaralanma ve engelli hale gelmenin daha önce meydana gelen olaydan kaynaklı olduğunu gösteren ve ilgili kurumca hazırlanan yazılı belgelerin bulunması gerekmektedir.

5. Hesaplamaya Esas Alınan Aylık

Yukarıdaki kısımda vuku bulan olay nedeniyle 2330 sayılı Kanun uyarınca, ölüm, engellilik ve yaralanma halinde ödenecek tazminat tutarlarının nasıl belirleneceği ifade edilmiştir. Bu çerçevede hak sahiplerine ödenecek nakdi tazminat tutarlarının belirlenebilmesi için hesaplamaya esas en yüksek devlet memurunun ek göstergesi dahil brüt aylığının da tespiti gerekmektedir. Burada hesaplamaya esas alınacak tarih ölüm, maluliyet veya yaralanmanın meydana geldiği tarih

⁸⁷ Oflaz, s. 105.

⁸⁸ Görev sözlü verilmiş ise yazı ile tevsik edilecek, yazılı ise emir sureti.

değil, nakdi tazminat komisyonu tarafından verilecek karar tarihidir⁸⁹. Kanunun, tazminatın belirlenme tarihini özellikle düzenleme altına almasındaki amaç, hak sahipleri açısından alım gücündeki kayıpların önlenmesidir. Dolayısıyla da hesaplama esas alınacak en yüksek devlet memuru aylığı, tazminat komisyonunun karar tarihindeki göstergeler üzerinden belirlendiğinden olay tarihi ile karar tarihi arasında geçen süreye ilişkin olarak belirlenecek tazminata faiz işletilmez⁹⁰. Bu çerçevede en yüksek devlet memurunun tespiti, aylık ve ek göstergeleri ile katsayılarının belirlenmesi önemlidir. Aşağıda sırasıyla bu belirlemeler yapılarak, hesaplama esas aylık tespit edilmeye çalışılacaktır.

6. En Yüksek Devlet Memuru

Her ne kadar tazminat katsayılarına dair 2330 sayılı Kanun'da en yüksek devlet memuruna atıf yapılsa da kanunda bu memurun kim olduğu gösterilmemiştir. Bu nedenle öncelikle en yüksek devlet memurunun belirlenmesi gerekmektedir.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin, İdari İşler Başkanı başlıklı 5. maddesinde "En yüksek devlet memuru olan İdari İşler Başkanı ..." şeklinde ve yine 27/6/1989 tarih ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 34.maddesinde;

"En yüksek Devlet memuru olan Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı ... İlgili mevzuatta mali ve sosyal hak ve yardımlar ile emeklilik hakları bakımından Başbakanlık Müsteşarına ve en yüksek Devlet memuruna yapılan atıflar Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanına yapılmış sayılır." şeklinde en yüksek devlet memurunun Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla 2330 sayılı Kanun'da belirtilen en yüksek devlet memuru Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanıdır.

7. Aylık ve Ek Gösterge Rakamları

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 43/1-A maddesinde Aylık Gösterge Tablosu belirtilmiştir. İlgili tablo uyarınca aylık göstergesi en yüksek derece ve kademe 1. derece, 4. kademedir. Bu derece ve kademe bulunan bir memurun aylık göstergesi ise 1500'dür.

Yine 657 sayılı Kanunu'nun 43/1-B maddesinde ise ek göstergeye ilişkin hususlar düzenlenmiş olup memur aylıklarının, kanuna ekli I ve II sayılı cetvelde gösterilen ek göstergenin eklenmesi suretiyle hesaplanacağı belirtilmiştir. Ancak kanuna ekli I sayılı cetvelde, en yüksek devlet memuru olan Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı bulunmamaktadır. Bunun nedeni ise ilgili cetvelde cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi sonrası gerekli güncellemelerin yapılmamış olmasıdır. Dolayısıyla eski hükümet sisteminde en yüksek devlet memuru olan Başbakanlık Müsteşarı, cumhurbaşkanlığı sisteminde en yüksek devlet memuru olan İdari İşler Başkanına

⁸⁹Ankara BİM 10.İDD, 20/12/2022 K.T., 2022/6137 E., 2022/5951 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=is-ankarabim-10d-2022-6137.htm&kw=2022/6137&cr=istinaf#fm>, e.t. 03/06/2023.

⁹⁰AYİM 3.D., 22/09/2011 K.T., 2010/1859 E., 2011/1889 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=ayim3d-2010-1859.htm&kw='2010/1859'&cr=ayim#fm>, e.t. 04/06/2023.

karşılık gelmektedir. Bu nedenle de ilgili cetvel uyarınca en yüksek devlet memuru olan Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı'nın ek göstergesi de 8000'dür.

Buna ek olarak 27/6/1989 tarih ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 34. maddesine 05/07/2022 tarih ve 7417 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 22. maddesi ile

“Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı kadrosunda bulunanların ek göstergesi 400 puan ilave edilmek suretiyle uygulanır. Bu ilave puan en yüksek devlet memuru aylığı veya diğer herhangi bir mali ve sosyal hakkın hesabında dikkate alınmaz. Diğer kanunların bu fıkraya aykırı hükümleri uygulanmaz.” şeklinde 15/01/2023 tarihinde yürürlüğe girmek üzere ek fıkra eklenmiş olup İdari İşler Başkanı'nın ek göstergesi 8400'e çıkarılmıştır. Ancak madde metninde de açıkça belirtildiği üzere yapılan 400 puanlık artış tazminat hesaplamalarında dikkate alınmayacak ve yine 8000 ek gösterge üzerinden değerlendirme yapılacaktır.

8. Aylık Katsayısı

En yüksek devlet memurunun ek gösterge dahil brüt maaşının da tespiti için aylık katsayısının tespiti gerekmektedir. Bu çerçevede de 27/6/1989 tarih ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye, 13/01/2023 tarihinde resmî gazetede yayımlanan 7431 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 7. maddesi ile eklenen geçici 43. maddesinin;

“4688 sayılı Kanuna göre düzenlenen Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşmenin İkinci Kısım Birinci Bölümünün 5 inci, 6 ncı, 7 nci ve 8 inci maddeleri uyarınca 1/1/2023-30/6/2023 dönemine ilişkin katsayılar, sözleşme ücreti artış oranları, ücret tavanları ve ortalama ücret toplamı üst sınırına uygulanacak artış oranı %30 olarak uygulanır. Hazine ve Maliye Bakanlığı bu madde kapsamında katsayıları, sözleşme ücreti artış oranlarını, ücret tavanlarını ve ortalama ücret toplamı üst sınırını söz konusu artış oranına uygun olarak belirler ve duyurur.” şeklindeki hükmü uyarınca, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 13/01/2023 tarih ve 27998389-010.06.02-1843378 sayılı, mali ve sosyal haklar konulu genelgesinin⁹¹ 1/a maddesinde belirtildiği üzere 657 sayılı Kanun'un 154. maddesi uyarınca aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge ve kıdem aylığı gösterge rakamlarının aylık tutara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayısı (0,433684), memuriyet taban aylığı göstergesine uygulanacak taban aylık kat sayısı ise (6,787992) olarak gösterilmiştir.

Gelinen noktada en yüksek devlet memuru olan Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı'nın ek gösterge dahil brüt aylığı; 1500 (aylık gösterge) + 8000 (ek gösterge) = 9500 göstergedir.

⁹¹ Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2023 Yılı Ocak Ayına Ait Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Genelge, <https://www.hmb.gov.tr/duyuru/2023-yili-ocak-ayina-ait-mali-ve-sosyal-haklara-iliskin-genelge-2>, e. t. 25.03.2023.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün genelgesi uyarınca aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge ve kıdem aylığı gösterge rakamlarının aylık tutara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayısı (0,433684) olduğundan; $(0,433684) \times 9500 = 4.120,00$ TL'dir.

Bu çerçevede güncel nakdi tazminat hesabı için 2330 sayılı Kanun uyarınca verilen katsayılara göre işbu bedel üzerinden nakdi tazminat hesaplaması yapılacak ve hak sahibine ödenecektir.

B. Görev Malullüğü ile Dul ve Yetim Aylığı⁹²

2330 sayılı Kanun'un kapsamında bulunan görevliler veya görevlendirilenlerin yapmış oldukları görev nedeniyle engelli hale gelmeleri durumunda bağlı oldukları sosyal güvenlik mevzuatına göre emekliye sevk edilenlere görev malullüğü aylığı bağlanır. Bu durumda şayet kişi daha öncesinden emekli ise almış olduğu emekli aylığı, görev malullüğü aylığına dönüştürülür.

Yine 2330 sayılı Kanun'un kapsamında bulunan görevliler veya görevlendirilenlerin yapmış oldukları görev nedeniyle ölmeleri halinde ise ölenin kendisine bağlanması gereken görev malullüğü aylığı, dul ve yetimlerine intikal ettirilir⁹³.

Bu konuda aylık bağlama yetkisi ile ilgili iş ve işlemleri yerine getirmekle yetkili idare Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'dır⁹⁴.

2330 sayılı Kanun uyarınca bağlanan aylıklar, engelli hale gelen veya ölen kişinin bağlı bulunduğu sosyal güvenlik türü uyarınca kendi mevzuatlarına göre bağlanacak aylıkları %25 artırılarak ödenir. Şayet engelli hale gelen veya ölen kişinin herhangi bir sosyal güvenlik türüne tabi kaydının bulunmaması halinde, öğrenim durumlarına göre 657 sayılı Kanun'un değişik 36. maddesi hükümlerine göre belirlenecek giriş derece ve kademeleri üzerinden⁹⁵ kendilerine,

⁹² Her ne kadar uygulamada, 2330 sayılı Kanun uyarınca bağlanan tüm aylıkların tamamı vazife malullüğü aylığı olarak ifade edilse de kanundaki düzenlemesinden de anlaşılacağı üzere engelli hale gelen kişinin kendisine bağlanacak aylığın vazife malullüğü aylığı, ölenin desteğinden yoksun kalan dul ve yetimlere bağlanacak aylığın ise dul ve yetim aylığı olarak ifade edilmesi daha doğrudur. Çelik, s. 65.

⁹³ "davacının görev yaptığı birliğin Hakkari Şemdinli Tekeli Üs bölgesinde konuşlu iç güvenlik harekâtı ile görevli bir birlik olduğu, vefat olayının terörle mücadeleye yönelik bir faaliyet sırasında, gece şartlarında, operasyon görevinin stres ve heyecanı ile silah kaza sonucu meydana geldiği, operasyon görevinin devlete, topluma, kişilere ve onların mallarına yönelik tehlikeleri önlemeye ve dirlilik ve düzenin sağlanmasına yönelik bir görev olduğu dikkate alındığında, davacılara 5434 sayılı Kanunun 72/son maddesi ve 2330 sayılı Kanun kapsamında aylık bağlanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır." AYİM 3. D., 10.06.2010 K. T., 2010/881 E., 2010/745 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=ayim3d-2010-881.htm&kw=`2010/881`&cr=ayim#fm>, e. t. 11.06.2023.

⁹⁴ "2330 sayılı Kanun hükümlerine göre vazife malullüğü aylığı bağlanması hususunda Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı yetkili olduğundan; aylık bağlamaya yasal olarak yetkisi bulunmayan Hakkari Valiliğinin, bu gerekçeyle anılan başvuruyu reddetmesi veya başvuru dilekçesinin bir örneğini Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına göndererek anılan idarece işlem tesisine olanak sağlaması; işbu davanın da, Hakkari Valiliği yanında Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı husumetiyle görülmesi ve dava dilekçesi ile eklerinin bu idareye de tebliği sağlanarak dosya tekemmül ettirilerek suretiyle davacı istemi hakkında karar verilmesi gerekirken, davanın sadece Hakkari Valiliği husumetiyle görülerek karar verilmesinde hukuka uygunluk bulunmamaktadır." Danıştay 12. D., 22.03.2022 K. T., 2020/2811 E., 2022/1333 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=12d-2020-2811.htm&kw=`2020/2811`&cr=danistay#fm>, e. t. 05.06.2023.

⁹⁵ Öğrenimi bulunmayanlar, ilkökul mezunu olarak kabul edilerek değerlendirilir.

ölümlerinde ise dul ve yetimlerine 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre görev malullüğü aylığı %25 artırılarak bağlanır.

Bu çerçevede hak sahibine bağlanan aylığın bağlanma tarihi itibarıyla sosyal güvenlik kurumlarınca kendi sigortalılığı nedeniyle ödenmekte olan gelir veya aylıkların toplamı, 657 sayılı Kanunu'nun 36. maddesi gereğince öğrenim durumuna göre belirlenecek giriş derece ve kademesi ile 30 yıl fiili hizmet süresi esas alınarak 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre hesaplanacak görev malullüğü aylığının %25 artırımlı tutarından az olamaz ve bu şekilde belirlenen gelir veya aylıklar ilgili sigortalılık hâlindeki aylık artışları dikkate alınarak artırılır.

2330 sayılı Kanun uyarınca görev malullüğü aylığı, 5510 sayılı Kanun 47. maddesinde belirtilen görev malullüğü aylığının %25 fazlasıdır⁹⁶.

Görevleri veya yardımları sona erenlerin daha sonra kendilerinin veya eş, füru, ana, baba ve kardeşlerinin, engelli hale gelmeleri veya ölmeleri halinde de bu durumların evvelce yerine getirdikleri görev veya yardımdan meydana geldiğinin tespit edilmesi halinde yine yukarıda belirtilen görev malullüğü veya dul ve yetim aylığı tesis edilecektir⁹⁷.

2330 sayılı Kanun hükümlerine uyarınca bağlanacak aylık, uğranılan maddi ve manevi zararların karşılığıdır. Bu nedenle de yargı mercilerinde maddi ve manevi zararlar karşılığı olarak kurumların ödemekle yükümlü tutulacakları tazminatın hesabında bu bağlanan aylıklar mahsup edilecektir. Ancak ölen kişinin yeterli miktarda ödemiş olduğu primler nedeniyle dul ve yetimlerine aylık bağlanmış ise bu bedel, idare tarafından ödenecek tazminat hesabından düşülemez⁹⁸. Bir başka ifade ile prim ödemek suretiyle kapsamında bulunulan sosyal güvenlik sisteminin doğal sonucu olarak ilgililere bağlanan aylıklar ve yapılan ödemeler, idarenin tazmin sorumluluğunu doğuran olay sebebiyle sağlanan yarar niteliğinde bulunmamaktadır. Bu nedenle, prim karşılığında ilgililere bağlanan aylıklar ile yapılan her türlü ödemenin, aktif ve pasif dönemde hesaplanacak maddi tazminat tutarından hiçbir şekilde yarar olarak kabul edilip indirilmemesi gerekmektedir. Görev malullüğü aylığının içinde adi malullük aylığının da bulunduğu gözetildiğinde; aktif ve pasif dönemde adi malullük aylığının yarar olarak kabul edilip hesaplama dahil edilmesine olanak bulunmamaktadır. Bununla birlikte prim karşılığında adi malullük aylığı bağlanma koşullarına sahip olan ilgililere, meydana gelen olayın neden ve etkisinden dolayı görev malullüğü aylığı bağlanmış ise her iki aylık arasındaki farkın olay sebebiyle sağlanan yarar olduğu kabul edilecek ve bu yarar sadece idare tarafından ödenecek tazminattan mahsup edilecektir⁹⁹.

⁹⁶ Öricü, s. 126.

⁹⁷ Oflaz, s. 105.

⁹⁸ Çelik, s. 66.

⁹⁹ Danıştay 10. D., 21.03.2016 K. T., 2013/8065 E., 2016/1554 K., <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/dsp.php?fn=10d-2013-8065.htm&kw=`nakdi+tazminat+ve+ayl%C4%B1k+ba%C4%9Flanmas%C4%B1`+`g%C3%B6rev+malul%C3%B1+C%C4%9F%C3%BC`+`sgk`&cr=danistay#fm>, e. t. 10.06.2023.

Ayrıca ölen kişinin desteğinden yoksun kalan, dul ve yetimlerine kurumca bağlanacak aylıklar, idare tarafından rücu da edilemez¹⁰⁰.

C. Öğretim ve Sağlık Yardımı

2330 sayılı Kanun'un 7. maddesinde ölenlerin veya çalışamayacak derecede engelli hâle gelenlerin çocukları, devlete ait yatılı okul ve eğitim kurumlarında; ilk ve orta öğretim döneminde yatılı bölge okullarına sınavsız ve öncelikli alınır, devlete ait orta öğretim ve eğitim kurumlarının pansiyonlarından ve devlete ait orta öğretim ve eğitim kurumlarından, özel kayıt koşullarına tabi olanların giriş sınavlarını kazanmak ve diğer kayıt şartlarını da taşımak koşuluyla, devlet parasız yatılı sınavını kazananlar gibi öncelikle yararlanır. Yüksek öğrenim hakkını kazananlar ise devlete ait yurtlar ile Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunca verilmekte olan krediden öncelikle yararlanır.

Sağlık yardımı açısından ise 2330 sayılı Kanun kapsamında bulunanların, kamu kurum ve kuruluşlarınca karşılanmayan tedavileri, devlet üniversitesi hastaneleri ve askeri hastanede ücretsiz olarak sağlanır.

SONUÇ

İdarenin sorumluluğu her ne kadar temel olarak kusur sorumluluğuna dayansa da zaman içerisinde bu sorumluluğun yetersiz kalması ve toplumun vicdanını derinden yaralanması ile hakkaniyete aykırı durumların ortaya çıkması nedeniyle, idarenin kusursuz sorumluluğu da kabul görmüştür. Bu çerçevede yaşanan herhangi bir olayda öncelikle, idarenin kusur sorumluluğu incelenecek, idarenin kusurlu sorumluluğu cihetine gidilememesi halinde ise ikincil derecede kusursuz sorumluluk kapsamında idarenin sorumluluğu değerlendirilecektir.

İdarenin kusursuz sorumluluğu açısından ise toplum için önem arz eden birtakım kamusal görevleri yerine getiren görevliler ile bu kapsamda görevlendirilen kişilerin uğramış olduğu zararların giderilmesi yönünde mesleki risk ilkesi kabul edilmiş ve bu kapsamda devlet tarafından özel yasal düzenlemeler yapılmıştır. İşbu yasal düzenlemelerden birisi de 2330 sayılı Kanun'dur.

İlgili 2330 sayılı Kanun uyarınca temelde güvenliğin sağlanması açısından, bir takım kamu görevlileri ve görevlendirilen siviller ile bunların kanun tarafından belirtilen yakınları ekonomik olarak güvence altına alınmıştır. Dolayısıyla ilgili kanun uyarınca hak talebinde bulunulabilmesi için öncelikli olarak, 2330 sayılı Kanun'da belirtilen konularda görevli ya da görevli kişinin yine aynı kanunda belirtilen derecede yakını olunması, meydana gelen ölüm, sakatlanma ve yaralanmanın, belirtilen görevlerin yapılması sırasında veya görev sona ermiş bulursa bile görevden dolayı meydana gelmiş olması ile ölüm, yaralanma ve engellilik halinin oluşumunda kişinin kendi kastının bulunmaması gerekmektedir. Ayrıca 2330 sayılı Kanun uyarınca idareye herhangi bir

¹⁰⁰ Çelik, s. 709.

başvuru şartı veya süresi düzenlenmemiş ise de Danıştay kararları uyarınca meydana gelen olay tarihinden itibaren 10 yıl içerisinde idareye başvuruda bulunulması gerektiği belirtilmektedir.

İşbu şartların vukua gelen olay açısından oluşmadığının değerlendirilmesi halinde, başvuruda bulunan kişi ve kişilerin kanun kapsamındaki talepleri reddedilecektir. Şartların mevcudiyeti halinde ise 2330 sayılı Kanun'da belirtilen görevleri yerine getiren kişilerin ölümü veya engelli hale gelmesi durumunda, hak sahiplerine nakdi tazminat ve aylık, yaralanması halinde ise sadece nakdi tazminat ödemesi yapılacaktır¹⁰¹. Görüldüğü üzere bu kanun kapsamından faydalanılabilmesi için bedensel bir zararın doğması zaruridir¹⁰². Ayrıca idare tarafından yapılacak nakdi tazminat ödemesi ile bağlanan aylıklar, hak sahiplerinin maddi ve manevi zararlarının karşılığıdır.

Ancak her ne kadar idare tarafından kusursuz sorumluluk uyarınca ekonomik olarak hak sahiplerinin zararları giderilse de yapılacak ödemenin veya bağlanacak aylığın, kanun uyarınca birtakım katsayılar dikkate alınarak hesaplanması nedeniyle her durumda kişilerin uğradığı gerçek zararın karşılığı olması düşünülemez. Bu halde de hak sahipleri tarafından idareden nakdi tazminat alınmış olsa da ve yine kanun uyarınca bu yapılacak ödemenin maddi ve manevi zararın karşılığı olduğu belirtilmiş ise de hak sahiplerin idare aleyhine maddi ve manevi zarar talepli dava açması mümkündür. Lakin işbu açılacak davada idare tarafından ödenen tazminat ile bağlanan aylıklar mahsup edilecek olup bulunması halinde kalan bakiye açısından davanın kabulüne karar verilmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte idare tarafından hak sahiplerine ödenen tazminatlar, vukua gelen olayda kusuru bulunan kişilere rücu edilebilmektedir. Ancak burada önem arz eden husus, rücuya konu bedelin belirlenmesinde olay tarihinin dikkate alınmasıdır. Çünkü hak sahiplerine, 2330 sayılı Kanun uyarınca Nakdi Tazminat Komisyonu tarafından verilecek karar tarihindeki değerler üzerinden ödeme yapılmaktadır. Dolayısıyla nakdi tazminat hesabında dikkate alınan katsayıların, olay tarihi ile karar tarihindeki farklılıkları nedeniyle idare tarafından yapılan fazla ödeme idare üzerinde kalacaktır.

Yukarıda ifade edildiği üzere 2330 sayılı Kanun mesleki risk açısından özel bir ekonomik ve sosyal güvence niteliğinde olup özellikle de güven ve asayişin korunmasında hizmetlerinden yararlanılması zorunlu olan ve yetkililerce kendilerine bu amaca yönelik görev verilen sivil ve geçici görevlilerin de kapsam içerisine alması nedeniyle çerçeve niteliğindedir.

KAYNAKÇA

Atay, Ender Ethem. *İdare Hukuku*, 6. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2018.

¹⁰¹ Başbuğ, s.239.

¹⁰² Örucü, s.122.

-
- Avcı, Adem. *Yargı Kararları Işığında Terör Eylemlerinden Dolayı İdarenin Sorumluluğu*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013.
- Bağrıaçık, Ahmet. “Tam Yargı Davasında Dava Açma Süresi”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi*, Ankara, 2021.
- Başbuğ, Aydın. “Asker Kişilerin Beden ve Ruh Bütünlüğünün İhlalinden Doğan Zararlardan Milli Savunma Bakanlığının Sorumluluğu”, *İş ve Hayat Dergisi*, 1. Cilt, Sayı 1, 2015, s. 231-250.
- Çağlayan, Ramazan. “Risk İlkesi Gereğince İdarenin Kusursuz Sorumluluğu Bağlamında Sosyal Risk İlkesi”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Sorumluluk ve Tazminat Hukuku Sempozyumu*, Ankara, 2009, s. 451-495.
- Çapar, Asuman. *5233 Sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılansısı Hakkında Kanun'a Göre İdarenin Tazminat Sorumluluğu*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.
- Çelik, Ahmet Çelik. *İdari Yargıda Ölüm ve Bedensel Zararlar Nedeniyle Tazminat Davaları*, Güncellenmiş 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.
- Deniz, Buket. “İdarenin Sorumluluğunu Doğuran Hizmet Kusuru ve Hizmet Kusuru-Kişisel Kusur Ayrımı”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 153. Sayı, 2021, s. 187-234.
- Eroğlu Durkal, Müzeyyen. “İdarenin Sorumluluğunun Ortaya Çıkışı ve Temeli”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 18, Ankara, 2019, s. 159-189.
- Gözler, Kemal. *İdare Hukuku*, Güncellenmiş 3. Baskı, 2. Cilt, Ekin Yayınevi, Bursa, 2019.
- Günday, Metin. *İdare Hukuku*, Güncelleştirilmiş 8. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara, 2003.
- Işıklar, Celal. “Danıştay Kararlarında İdarenin Kusursuz Sorumluluğunu Kaldıran ve Azaltan Hâller”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, Sayı 1, Ankara, 2019, s. 115-158.
- İsbir, Begüm. “Sosyal Risk İlkesinde Kanuni Bir Yöntem: 5233 Sayılı Kanun ve Uygulanması”, *Memleket Yönetim Siyaset Dergisi*, 10. Cilt, Sayı 24, 2015, s. 86-110.
- Oflaz, Gamze. “İdarenin Kusursuz Sorumluluğu Kapsamında Mesleki Risk İlkesi”, *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, Ankara, 2021.
- Onar, Sami Sıddık. *İdare Hukukunun Umumi Esasları*, 3. Bası, 3. Cilt, Hak Kitabevi, İstanbul, 1966.
- Örücü, Yunus. “Türk Sosyal Güvenlik Hukukunda Asker Kişilerin Vazife Malullüğü Sigortası”, *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, Ankara, 2019.